

Служби супроводу

опис процесів роботи з пораненими, експолоненими та родинами безвісти зниклих, полонених і загиблих

Принцип

ЯНГОЛИ

ЩИТ МАГУРИ
ПАТРОНАТНА СЛУЖБА 47 ОМБР

93 ОМБР
ХОЛОДНИЙ ЯР

ПАТРОНАТНА
СЛУЖБА
СПЕЦПІДРОЗДІЛ ТИМУРА ГІР МОУ

ME МЕДИЧНА
ІНІЦІАТИВА
за права людини

ЮЮ Юридична
сотня

Автори

Автори з команди Правозахисного центру для військових «Принцип»

Галан Любов, правозахисниця
Годулян Ірина, бізнес-аналітиkinя
Тетюрко Андрій, ветеран, юрист
Яворська Оксана, юристка

Експерти, залучені до наповнення та рецензування тексту

Белячкова Олена, координаторка груп родин полонених і зниклих безвісти ГО «Медійна ініціатива за права людини»
Волинський Вадим, майор, заступник командира 1 аеромобільного батальйону з психологічної підтримки персоналу (А4350)
Карачевська Ганна, юристка Правозахисного центру для військових «Принцип»
Карнаухова Аліна, молодший лейтенант, офіцер ЦВС 93 ОМБр Холодний Яр, керівник служби супроводу
Ковцун Христина, юристка ГО «Юридична сотня»
Корніцька Світлана, юристка ГО «Юридична сотня»
Кутков Олександр, полковник, начальник Центрального управління ЦВС ГШ ЗСУ
Морський Тимофій, солдат, стрілець 211 ОБ 122 Бр ТрО
Нечай Оксана, юристка ГО «Юридична сотня»
Рева Ігор, капітан, начальник Патронатної служби спецпідрозділу Тимура ГУР МОУ
Цимболинець Катерина, старший сержант, начальник Патронатної служби 47 ОМБр «Щит Маґури»

Експерти, які брали участь в обговореннях цього тексту

Бондаренко Денис, молодший сержант, заступник начальника Патронатної служби 47 ОМБр «Щит Маґури»
Голюк Сергій, майор, Окремий зенітно-кулеметний батальйон (А4917)
Єрофєєв Андрій, штаб-сержант групи ЦВС, патронатна служба спецпідрозділу Тимура ГУР МОУ
Крутогузенко Андрій, капітан, 71 ОЄБр (А4030)
Нещадим Олег, полковник, начальник управління пошукової роботи ЦУ ЦВС ГШ ЗСУ
Попович Олексій, сержант, 71 ОЄБр (А4030)
Сіра Дзвенислава, штаб-сержант групи ЦВС штабу 3 ОШБр, патронатна служба «Янголи»
Степаненко Аркадій, полковник, начальник управління соціального супроводу ЦУ ЦВС ГШ ЗСУ
Терехова Аліна, молодший сержант, ветеранка війни (бойовий медик), членkinя ГО «Жіночий ветеранський рух»
Толкачова Олена, офіцер групи ЦВС штабу 3 ОШБр, засновниця і керівниця патронатної служби «Янголи»
Шмарко Наталя, юристка ГО «Юридична сотня»

Редагування: Маргарита Нікітіна
Дизайн верстки: Анастасія Струк
Дизайн схем: Надія Кельм
Фото на обкладинці: Данило Павлов

Зміст

Розділ I. Організація роботи служб супроводу	7
Канали інформування	8
Облік	8
Форми підтримки	9
Бази знань	10
Розподіл ролей	10
Взаємодія з ВЧ та зовнішніми органами	11
<hr/>	
Розділ II. Опис роботи за напрямками	12
Сценарій: Поранення	13
1. Опис етапів шляху пораненого	14
2. Документи, які створюються	16
3. Органи, з якими контактує поранений	19
4. Виплати та грошове забезпечення	19
5. Основні НПА сценарію	20
6. Виклики на етапах	22
7. Кращі практики патронатних служб	24
8. Основні завдання служби супроводу	24
<hr/>	
Сценарій: Зниклий безвісти	27
1. Опис етапів шляху зниклого безвісти	29
2. Документи, які створюються	32
3. Органи, з якими контактує сім'я	35
4. Виплати та грошове забезпечення	35
5. Основні НПА сценарію	36
6. Виклики на етапах	37
7. Кращі практики патронатних служб	38
8. Основні завдання служби супроводу	39
<hr/>	

Сценарій: Полон	41
1. Опис етапів шляху полоненого	43
2. Документи, які створюються	44
3. Органи, з якими контактує сім'я та військовий після звільнення з полону	45
4. Виплати та грошове забезпечення	46
5. Основні НПА сценарію	46
6. Виклики на етапах	47
7. Кращі практики	48
8. Основні завдання служби супроводу	48
.....	
Сценарій: Загибель	50
1. Опис етапів процесу	52
2. Документи, які створюються	55
3. Органи, які дотичні	57
4. Виплати та грошове забезпечення	57
5. Основні НПА сценарію	59
6. Виклики на етапах	60
7. Кращі практики патронатних служб	61
8. Основні завдання служби супроводу	61
.....	
Використані матеріали	63

Вступ

Супровід поранених, підтримка родин полонених, безвісти зниклих і загиблих – важлива частина турботи Сил оборони про воїнів та їхніх близьких. Це не лише обов'язок, а й прояв поваги та вдячності тим, хто віддав найбільше заради України.

В Україні патронатні служби та служби супроводу почали створювати ще у 2014 році під час АТО. Одна з перших патронатних служб почала діяти в полку «Азов»¹ – станом на 2025 рік це дві патронатні служби: «Янголи» 3 ОШБр ЗСУ та «Азов. Супровід» 12 бригади НГУ.

З початку повномасштабного вторгнення все більше військових частин розпочали створення у себе патронатних служб/служб супроводу для підтримки військових та членів їхніх родин. Серед них: патронатна служба 93-ї ОМБр «Холодний Яр», 47-ї ОМБр «Магура», ГУР МОУ та інші.

Однак процес такого формування відбувався без єдиного підходу та здебільшого на основі ініціатив окремих підрозділів бригади або самих військових. Це призводило до фрагментарності їхньої діяльності та виникнення низки системних бар'єрів, які ускладнювали координацію роботи, кадрове забезпечення та взаємодію з військовими, їхніми родинами й медичними установами. Водночас цей досвід дозволяє виявити ефективні практики та потенційні напрями вдосконалення, що є ключовим для

подальшого розвитку служб супроводу в Силах безпеки і оборони.

Для підвищення мотивації військовослужбовців до належного виконання військового та службового обов'язку, підтримки таких осіб та піклування про членів їхніх сімей 23 липня 2024 року Головнокомандувачем ЗСУ було затверджено Концепцію впровадження супроводу військовослужбовців та членів їх сімей в системі цивільно-військового співробітництва ЗСУ, а Кабінет Міністрів України ухвалив Постанову №948² від 20 серпня 2024 року, яка запровадила служби супроводу для Сил безпеки та оборони. Це заклало основу для їхнього створення та розгортання у всіх бригадах.

Затверджений цією постановою порядок організації діяльності служб супроводу містить необхідні настанови щодо:

- визначення сфер застосування (пункт 1);
- механізму створення служб супроводу (пункт 2);
- мети, цілі та основних завдань (пункт 3);
- функціональних обов'язків служб супроводу (пункт 4);
- взаємодії з іншими службами та підрозділами (пункт 5);
- обов'язків керівників закладів охорони здоров'я (пункт 6);
- функцій структурних підрозділів місцевих адміністрацій та органів місцевого самоврядування

1 – Патронатна служба «Янголи» – <https://azovangels.com>

2 – Постанова КМУ №948 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/948-2024-%D0%BF#Text>

Вступ

(пункти 7-9);

- порядку розробки положень про служби супроводу (пункт 10).

Категорії військовослужбовців та членів їхніх родин, які перебувають у зоні відповідальності супроводу службами, відповідно до постанови:

- військовослужбовці, які отримали поранення (травму, контузію, каліцтво) або захворювання під час виконання бойових (службових) завдань;
- військовослужбовці, які перебувають у полоні (примусовій ізоляції) або були звільнені з полону;
- військовослужбовці, які зникли безвісти за особливих обставин;
- військовослужбовці, які готуються до звільнення зі служби;
- члени сімей усіх вищезазначених категорій військовослужбовців;
- члени сімей загиблих (померлих) військовослужбовців.

З метою ефективного та оптимізованого в часі розгортання служб супроводу було проаналізовано досвід патронатних служб, зокрема, створених на базі ЦВС. Цей аналіз включав у себе як аналіз шляху їхніх бенефіціарів, так і рекомендації щодо функціоналу, організації роботи служб, вивчення їхніх кращих практик та проблематики за етапами.

Документ складається із двох розділів. Перший описує практики

організації роботи служб супроводу, а другий деталізує процеси роботи за чотирма сценаріями (поранення, зникнення безвісти, полон, загибель) та містить:

- схему з основними етапами сценарію;
- опис шляху бенефіціарів;
- документи, які створює військова частина та зовнішні органи;
- детальний опис ключових документів;
- органи, з якими контактує бенефіціар у військовій частині та поза її межами;
- виплати та грошове забезпечення;
- основні нормативно-правові акти сценарію – таблиця з переліком НПА, які регулюють питання;
- виклики на етапах – проблемні моменти процесу;
- кращі практики патронатних служб;
- основні завдання служби супроводу.

Цей текст, створений за результатами аналізу, може слугувати дороговказом та помічником для прийняття рішень щодо врегулювання процесів у службах супроводу на базі підрозділів ЦВС у військових частинах ЗСУ. А також відправною точкою для планування системних рішень, зокрема, нормативних, на стратегічному рівні.

Розділ І. Організація роботи служб супроводу

Канали інформування

Отримання інформації службою супроводу ВЧ про появу нового випадку (надходження інформації про поранення/зникнення безвісти/потрапляння в полон/загибель військового) відбувається через:

- централізовано організоване щоденне інформування доступними засобами зв'язку у ВЧ (наприклад, отримання службою копій первинних медичних карток (Форм 100), доступ до довідок-доповідей про загиблих, зниклих безвісти);

- звернення військовослужбовців або членів їхніх сімей на гарячу лінію військової частини, служби супроводу (за наявності).

Тому при розгортанні служби супроводу у підрозділі важливо налагодити базову комунікацію із ключовими підрозділами для щоденного отримання актуальної інформації про появу поранених, безвісти зниклих, полонених чи загиблих.

Облік

Для роботи з випадками служби супроводу налагоджують ведення свого внутрішнього обліку з урахуванням безпекових заходів для захисту інформації. Це можуть бути CRM-системи, електронні журнали, таблиці тощо.

Загалом досвід більшості вже розгорнутих патронатних служб дозволяє узагальнити те, яку інформацію для ефективної роботи вони мають збирати:

- загальні дані: порядковий номер випадку, ПІБ військового, дата народження, військове звання, підрозділ (батальйон, рота, взвод, відділення), посада, контакти, статус супроводження (в роботі, не вдалось зв'язатися, завершено), наявність УБД (так/ні), дата останнього контакту, куратор, деталі попередніх комунікацій тощо;

→ поранені: місце перебування військового на поточний момент, статус військовослужбовця (в строю, лікування, реабілітація), дата поранення, ступінь (легка, тяжка), опис травми, контрольна дата ВЛК (4 місяці лікування), наявність Довідки 5, статус запуску процесу виплат, ампутація (так/ні) тощо;

→ безвісти зниклі: дати зникнення безвісти та виведення в розпорядження, район зникнення, характерні ознаки, сповіщення (номер, дата, отримувач), контактна особа в ТЦК та СП, інформація щодо особистого розпорядження стосовно грошового забезпечення, відомості про здачу військовослужбовцем біологічного матеріалу, ПІБ членів сім'ї, їхні контакти та ступінь спорідненості, статус

отриманих виплат, наявність/відсутність неповнолітніх дітей, їхній вік;

→ звільнені з полону: дата звільнення з полону, статус військовослужбовця (в строю, лікування, реабілітація, відпустка), проблемні питання щодо втрати та відновлення документів;

→ загиблі: дата та місце загибелі, обставини, сповіщення (номер, дата, отримувач), контактна особа в ТЦК та СП, ПІБ членів сім'ї, їхні адреси проживання та контакти, наявність чи відсутність неповно-

літніх дітей, їхній вік.

За потреби цей облік можна ускладнювати й деталізувати таким чином, щоб він слугував чек-лістом базових контактів, документів, які видали бійцю чи його родині, тощо. Крім того, таблиця може дозволити ранжувати випадки на тих, хто потребує базового інформування, та тих, хто потребує супроводу й залучення служби.

Також важливо налаштувати облік таким чином, щоб в автоматизованому форматі бачити кількість осіб, які перебувають на супроводі.

Форми підтримки

Функціонал служб супроводу визначений нормативно. Проте, звісно, залежить від того, як побудовані процеси у військовій частині, яке реальне навантаження лягає на плечі супроводу та скільки кейсів припадає на одного військовослужбовця служби.

На основі аналізу та оцінки навантаження можна рекомендувати такі форми супроводу службами:

- **базові форми підтримки** – мають бути розгорнуті у всіх службах супроводу

→ інформування: служби мають бути готовими інформувати бенефіціарів щодо всіх питань їхнього шляху, пов'язаних із пораненням, зникненням безвісти, полоном чи загибеллю

→ встановлення першого контакту з військовослужбовцем та його родиною для забезпечення ін-

формування, підтримка подальшого контакту

→ супровід родин у розшуку їхніх рідних та отримання актуальної інформації про них

→ опрацювання скарг щодо неналежного виконання чи невиконання своїх обов'язків іншими відповідальними особами у військовій частині

- **додаткові форми підтримки** – можуть бути розгорнуті у всіх службах супроводу, якщо є ресурс

→ індивідуальні відвідини поранених чи звільнених з полону

→ участь у заходах з поховання та вшанування пам'яті загиблих

→ створення додаткових каналів комунікації з родинами військовослужбовців для інформування їх про додаткові можливості підтримки

- консультування щодо проходження лікування та реабілітації у разі взаємодії із медиками
- допомога у взаємодії з державними та недержавними надавачами послуг
- організація заходів для військовослужбовців та їхніх родин для

- подолання негативних наслідків їхнього досвіду (проведення психологічних реабілітацій, ретритів, організація відпочинку для сімей) комунікації, пошук додаткових ресурсів від благодійних фондів та НГО
- інше

Бази знань

Для роботи з випадками служби супроводу розробляють інструкції щодо спілкування, інформування та алгоритми за сценаріями для своїх підопічних. Для створення таких алгоритмів рекомендується використовувати актуальні джерела інформації, зокрема, дані неурядових організацій:

- На зв'язку: nazviazku.zsu.gov.ua
- Турбота: turbota.mil.gov.ua
- Правовий навігатор «Принципу»: navigator.pryncyp.org
- Пам'ятка «Юридичної сотні»: legal100.org.ua/diialnist/pamiatky

Розподіл ролей

Розподіл ролей всередині команди служби супроводу підрозділу ЦВС відбуватиметься за рішенням керівника служби. Проте досвід вже розгорнутих служб дозволяє зробити такі рекомендації:

- закріпити мінімум по двох відповідальних за кожним із напрямків³ – поранення, зникнення безвісти, полон, загибель. У подальшому

збільшувати їхню кількість там, де є більше навантаження (варто врахувати, що навантаження може бути не в кількості випадків, а в їхній складності для обробки);

- визначити відповідальних за інші додаткові процеси у службі: ведення документообігу, робота з комунікаціями, налагодження партнерств, діяльність кол-центру тощо.

3 – Станом на дату публікації цього документа не було вирішено питання щодо кількості штату служб супроводу у підрозділі ЦВС. Тому розподіл кількості відповідальних залежатиме від цього фактору, а також від особливостей процесів конкретних військових частин.

Критично важливою для ефективної роботи служби супроводу є взаємодія всередині ВЧ з іншими відповідальними структурними підрозділами чи особами. **Серед найбільш важливих і критичних для вибудовування комунікації є:**

- персонал
- стройова частина (адміністративна група)
- медична служба
- фінансова служба
- психологічна підтримка персоналу (далі – ППП)
- логістика

У контексті зовнішніх органів, звісно, на початку розгортання служби важко спрогнозувати, з якими

саме інституціями та в яких регіонах доведеться мати справу. **Проте рекомендовано поступово збирати базу контактів, зокрема:**

- ТЦК та СП
- ЦВС у вЗОЗ
- приватних ЗОЗ та реабілітаційних центрів
- неурядових організацій для консультування
- слідчих поліції (особливо по районах ведення бойових дій)
- Національного інформаційного бюро, Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими, Об'єднаного центру СБУ, МКЧХ
- громадських організацій та благодійних фондів

Розділ II. Сценарій: Поранення

1. Налогодити процеси отримання інформації;
2. Внести дані в базу
3. Розшукати пораненого і встановити контакт

4. Інформувати пораненого
5. Сприяти отриманню Довідки 5
6. Сприяти отриманню ГЗ
7. За потреби: інформувати про лікування за кордоном

8. Контроль: проходження ВЛК (4 і 12 міс)
9. Інформувати щодо алгоритмів дій на ВЛК
10. За потреби: контроль дистанційного ВЛК
11. Інформувати про алгоритм та контролювати проходження ЕКОПФО
12. За потреби: інформувати про реабілітаційні центри чи протезування

13. Інформувати про алгоритм звільнення через електронний документообіг
14. Інформувати про соціальний захист і підтримку ветеранів

СЛУЖБАМ СУПРОДУД

ДОКУМЕНТИ

Наказ на виготовлення Довідки про обставини травми [...]

Довідка про обставини травми (поранення, контузії, каліцтва) Форма 5

Наказ на виплату Додаткової грошової винагороди

Довідка про перебування на лікуванні

Виписні/перевідні епікризи

ЛІКУВАННЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЯ

підрозділи/ОРГАНИ

Командири підрозділів

Фін.служба

Стройова

ППП

Медслужба

ЗОЗ

ЦВС у військових ЗОЗ

ДОКУМЕНТИ

Висновок про необхідність лікування за кордоном

ЛІКУВАННЯ ЗА КОРДОНОМ

підрозділи/ОРГАНИ

Діловодство

ЗОЗ

КМС

Документи, які створює ВЧ

Документи, які створюють органи зовні

Підрозділи ВЧ, залучені на етапах

Зовнішні органи, залучені на етапах

ДОКУМЕНТИ

Направлення на ВЛК

Довідка про безпосередню участь особи у заходах (Додаток 6)

Відпускний квиток

Рішення ВЛК

ВЛК

підрозділи/ОРГАНИ

Стройова

Медслужба

ЗОЗ

ТЦК та СП

ПОТРЕБА

Тривале лікування

Реабілітація

Відпустка за станом здоров'я

Протезування та ДРЗ

ДОКУМЕНТИ

Перекладені документи про перебування на лікуванні

Рішення ВЛК

ДИСТАНЦІЙНЕ ВЛК

підрозділи/ОРГАНИ

Медслужба

Консульство

Офіційні перекладачі

Закордонний лік. заклад

ЦВЛК

ДОКУМЕНТИ

Речовий атестат

Грошовий атестат

Обхідний лист

Наказ по особовому складу (і ВИТЯГ)

Наказ по стройовій (і ВИТЯГ)

ЗВІЛЬНЕННЯ

підрозділи/ОРГАНИ

Стройова

Діловодство

Персонал

Фін.служба

ТЦК та СП

Встановлено інвалідність

ДОКУМЕНТИ

Направлення на ЕКОПФО

ЕКОПФО

підрозділи/ОРГАНИ

ВЛК

ЗОЗ

ВІДСТАВКА/ЗАПАС

1. Опис етапів шляху пораненого

1. Евакуація

Після поранення військовослужбовця спрямують до найближчого польового медичного (сортувального) пункту (частини) для надання первинної медичної допомоги. Про це негайно мають сповістити безпосереднього командира. У разі необхідності та за висновком лікаря військового спрямують або евакуюють до медичного закладу поза розташуванням частини (польові шпиталі, військові госпіталі, цивільні лікарні).

2. Лікування та реабілітація

Існують маршрути евакуації поранених на госпітальній ланці, які пролягають через військові та цивільні заклади охорони здоров'я. На цьому етапі військовий отримує лікування та послуги з реабілітації. Тривалість цього етапу буде залежати від висновків лікарів та рішень ВЛК. Про перебування військового в лікарнях ВЧ дізнається безпосередньо від нього чи від ЗОЗ (зокрема, через СЕДО).

→ 2.1. Лікування за кордоном

На таке лікування військовий може потрапити за програмою МОЗ. Вона поширюється і на військових, і на ветеранів з пораненнями. Збором документів для відправлення на лікування займається лікар або медичний директор лікарні, в якій перебуває військовий. Ініціювати збір цих документів може як лікар, так і пацієнт/його найближчий родич.

Деталі: navigator.pryncyp.org/injured-military/healthcare-abroad

3. Військово-лікарська комісія

Поранений на своєму шляху має обов'язково пройти медичний огляд ВЛК до:

→ 4-х місяців лікування

Медичний огляд ВЛК з метою визначення потреби у тривалому лікуванні проводиться не пізніше ніж через чотири місяці від початку лікування. Якщо на цьому етапі проходження ВЛК пропущено, це може призвести до зупинення нарахування виплат. На цьому етапі також можливе проведення дистанційного огляду ВЛК під час лікування за кордоном.

→ 12-ти місяців лікування (для визначення придатності до військової служби)

Загальний час безперервного перебування військовослужбовців у ЗОЗ, у відпустці для лікування у зв'язку з хворобою та/або відпустці для лікування після поранення (контузії, травми або каліцтва) зі збереженням грошового та матеріального забезпечення не може перевищувати 12 місяців поспіль. Не пізніше закінчення цього строку військові підлягають медичному огляду ВЛК з метою визначення придатності до військової служби.

Зміст постанов ВЛК

А – Придатність до військової служби

В – Причинний зв'язок ушкоджень, захворювань зі службою

С – Потреба в тривалому лікуванні, відпустці за станом здоров'я, реабілітації, протезуванні

A. Придатність до військової служби

→ 3.1. Придатний:

Військовий повертається до своєї ВЧ.

→ 3.2. Придатний до служби у військових частинах забезпечення, ТЦК та СП, ВВНЗ, навчальних центрах, закладах (установах), медичних підрозділах, підрозділах логістики, зв'язку, оперативного забезпечення, охорони:

Військовий може повернутися до своєї ВЧ, однак тільки на ту посаду, яка відповідатиме стану його здоров'я. Також він може ініціювати процес переведення та продовжити службу вже в іншій частині.

→ 3.3. Непридатний з переоглядом через 6-12 місяців:

Тимчасово непридатні військовослужбовці набувають права на звільнення у запас. Для цього необхідно подати рапорт та долучити до нього висновок ВЛК. Звільнення у запас означає, що така особа переходить після звільнення зі служби у статус військовозобов'язаного оперативного резерву першої черги та має відстрочку за станом здоров'я на період дії висновку ВЛК про тимчасову непридатність, після чого може бути знову призвана на військову службу. Також цей період (6-12 місяців) військовослужбовець може перебувати у розпорядженні командира ВЧ та має право на отримання додаткової винагороди: якщо в/сл перебуває безпосередньо у ВЧ та стоїть на обліку на котловому забезпеченні – у розмірі 20 100 грн; у разі подальшої госпіталізації в/сл, пов'язаної з пораненням, а у відпустці для лікування – класифікованого за ступенем як тяжке, – у розмірі 100 000 грн.

→ 3.4. Непридатний:

→ 3.4.1 Звільнення за станом здоров'я:

Така постанова ВЛК повинна бути реалізована негайно. Під час її реалізації на підставі наказу командира ВЧ військові звільняються зі служби. Про це роблять позначку у військовому квитку/тимчасовому посвідченні військовозобов'язаного. Пакети документів для звільнення з військової служби (рапорт на звільнення, свідоцтво про хворобу та інші документи) формують та передають через СЕДО.

→ 3.4.2 Повернення на службу:

Також передбачено можливість проходження служби за контрактом⁴. Під час проведення мобілізації та дії правового режиму воєнного стану непридатні за станом здоров'я можуть заміщати будь-які посади за згодою командира⁵.

B. Причинний зв'язок зі службою

Коли на медичному огляді військовому встановлено діагноз щодо захворювання, травми, контузії, каліцтва або поранення, то ВЛК також встановлює причинний зв'язок. Існують такі види причинного зв'язку: пов'язане з захистом Батьківщини; пов'язане з виконанням обов'язків військової служби; пов'язане з проходженням військової служби.

C. Потреба в тривалому лікуванні, відпустці за станом здоров'я, реабілітації, протезуванні

У військовослужбовця після завершення стаціонарного лікування часто виникає потреба пройти реабі-

4 – Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1153/2008#n17>

5 – Перелік посад, що можуть бути заміщені військовослужбовцями, які визнані військово-лікарськими комісіями непридатними до військової служби: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1345-24#Text>

літацію, протезування та ін. Відповідно, ВЛК після огляду може приймати постанови про потреби військовослужбовця різного характеру – відпустка для лікування, продовження лікування, реабілітація, тривале лікування, тривале лікування за кордоном, протезування тощо.

4. ЕКОПФО

Якщо поранення бійця призвело до значних порушень функцій його організму, його можуть направити на комісію, яка встановлює групу інвалідності або визначає ступінь втрати працездатності (раніше вона називалася МСЕК, тепер – ЕКОПФО). У разі отримання групи інвалідності військовослужбовець може:

→ 4.1. Звільнитися зі служби

За бажання військовий може подати рапорт на звільнення зі служби, але лише в разі встановлення інвалідності, а не відсотку втрати працездатності.

→ 4.2. Продовжити службу

Також військовий з інвалідністю може продовжувати службу з урахуванням особливостей його здоров'я.

У разі встановлення тільки відсотка втрати працездатності військовослужбовець може отримати одноразову грошову допомогу (ОГД). Причинний зв'язок: захист Батьківщини, виконання обов'язків військової служби.

2. Документи, які створюються

Документи, які оформлює ВЧ

1. Первинна медична картка №001/о – медичні тимчасові формування
2. Довідка про обставини травми (довідка №5) – медслужба
3. Акт службового розслідування (якщо поранення у зв'язку з правопорушенням) – командир вч
Наказ з основної діяльності щодо отримання поранення (травми, контузії, каліцтва) – стройова
4. Наказ про виплату додаткової винагороди – стройова/фінансова частина

Документи, які оформлюють зовнішні органи

1. Іменні списки військовослужбовців, які потрапили на стаціонарне лікування/обстеження – ЗОЗ
2. Виписні/перевідні епікризи – ЗОЗ
3. Медичні документи – ЗОЗ
4. Довідка про перебування в/сл на лікуванні – ЗОЗ
5. Запрошення медичного закладу на лікування (при переведенні до іншого медзакладу) – ЗОЗ
6. Висновок про необхідність направлення на лікування за кордон,

5. Довідка №6 про участь в БД – стройова
6. Направлення на ВЛК – начмед
7. Наказ по особовому складу про звільнення в/сл – персонал
8. Наказ по стройовій частині про виключення в/сл зі списків особового складу – стройова
9. Грошовий та речовий атестат – фінансова частина/логістика
10. Обхідний лист при звільненні – стройова

Форма № 027/о – ЗОЗ

7. Направлення на ВЛК – ТЦК та СП
8. Рішення (постанова) – ВЛК
9. Направлення на ЕКОПФО – ЗОЗ, ВЛК
10. Рішення ЕКОПФО
11. Посвідчення особи з інвалідністю (особи з інвалідністю внаслідок війни) або пенсійне посвідчення з відміткою про інвалідність – УСЗН, ПФУ

1. Первинна медична картка №001/о

Створюється під час евакуації, заповнюється в медичних тимчасових формуваннях (МТФ) на догоспітальному етапі (роль 1 та роль 2). Є основним джерелом інформації про поранених. Заповнена медична картка може мати юридичне значення та згодом свідчитиме про факт поранення. Варто приділити особливу увагу збереженню та фіксації цього документа, оскільки його часто втрачають, що в подальшому ускладнює отримання Довідки про обставини травми⁶.

2. Довідка про обставини травми (поранення, контузії, каліцтва) – Додаток 5

Створюється медслужбою бригади під час лікування пораненого (у ВЧ є п'ять днів на її виготовлення). Є одним із найважливіших документів, адже саме в ній зазначаються час, місце (населений пункт, область) та обставини, за яких отримано поранення, та виключення того, що поранення було отримано під впливом

алкогольного чи наркотичного сп'яніння. Також у цій довідці зазначається те, що в/сл перебував у засобах індивідуального захисту. Має бути передана до ЗОЗ через СЕДО. Саме цей документ є підставою для виплати додаткової винагороди за період стаціонарного лікування після поранення, отриманого під час бойових дій.

3. Довідки про перебування у закладі, виписні/перевідні епікризи

Документи, які створюють ЗОЗ про перебування, переведення або виписування в/сл із закладів. Обов'язково потрібно зберігати всі медичні довідки, виписні та перевідні епікризи, перевіряти коректність заповнених даних та дат.

4. Інші медичні документи

– Які видаються ЗОЗ та підтверджують початок розвитку, розвиток захворювання або отримання травми (поранення, контузії, каліцтва): медична книжка, медичні карти стаціонарного (амбулаторного) лікування або витяги з них, довідки із ЗОЗ, свідоцтва про хворобу. Будуть важливи-

⁶ – Наказом МОУ від 31.12.2024 № 879 встановлено, що замість форми 100 діє форма первинної облікової документації № 001/о «Первинна медична картка». Ведення форми здійснюється у електронній формі в ІКС МІС ЗСУ.

ми для виплати ДГВ, а також під час проходження ВЛК та ЕКОПФО.

– Запрошення медичного закладу на лікування – може видаватися у разі переведення до іншого медичного закладу на лікуванні в/сл та гарантує те, що ЗОЗ готовий прийняти військового на лікування.

– Висновок про необхідність направлення на лікування за кордон. Його заповнює та підписує лікар або медичний директор лікарні/госпіталю, у якій перебуває в/сл (цей документ обов'язковий для чинних військових).

5. Направлення на ВЛК

Його військовий отримує:

1) від командира військової частини після повернення з лікування або відпустки за станом здоров'я;

2) у тому медичному закладі, де він перебуває на лікуванні;

3) через ТЦК та СП, якщо перебуває у відпустці для лікування.

6. Висновки ВЛК

Постанова військово-лікарської комісії, оформлена у вигляді свідчення про хворобу чи довідки ВЛК, надсилається через СЕДО штатною ВЛК до закладу охорони здоров'я, в якому військовослужбовець перебуває (перебував) на лікуванні.

Також надсилається закладами охорони здоров'я за допомогою СЕДО до ВЧ, у якій військовослужбовець проходить службу, та до ТЦК та СП, які зазначені в рапорті військового. Це має відбутися не пізніше дня завершення його лікування та виписки із ЗОЗ.

7. Відпускний квиток

Пакети документів, необхідні для оформлення чи продовження від-

пустки для лікування (рапорт, виписка з медичної карти та інші документи в/сл), можуть бути оформлені як медзакладом, у якому військовий проходить лікування, так і подаватися самим в/сл до найближчого ТЦК та СП, і передаватися через СЕДО.

8. Направлення на ЕКОПФО

Видати його може лікуючий лікар або голова ВЛК після проведення військово-лікарської експертизи.

Лікар того медзакладу, де в/сл проходить лікування, подає документи на ЕКОПФО. Військовослужбовець може пройти оцінювання в закладі незалежно від місця його реєстрації. Якщо скерування надає голова ВЛК, в/сл проходить огляд заочно.

9. Рішення ЕКОПФО

Після завершення оцінювання експертною командою в/сл отримує рішення щодо результатів оцінювання та індивідуальну програму реабілітації. Це рішення формується в електронній системі, що забезпечує його доступність для всіх зацікавлених сторін. Військовий отримує його у вигляді електронного повідомлення, надісланого на зазначену ним адресу електронної пошти. Якщо електронна пошта відсутня, то рішення направляється рекомендованим листом на адресу фактичного перебування.

10. Рапорти, які може подавати військовий

- про проведення службового розслідування за фактом, який призвів до ушкодження здоров'я;
- про отримання довідки про обставини травми (долучається пояснення обставин отримання травми);

- на отримання матеріальної допомоги;
- на отримання виплати на оздоровлення;
- на отримання додаткової винагороди;
- про отримання направлення на ВЛК;

- на відпустку для лікування після поранення (контузії, травми або каліцтва);
- про направлення на лікування за рішенням ВЛК;
- про надання дозволу відлучитися з ВЧ для проходження ЕКОПФО;
- на звільнення зі служби.

3. Органи, з якими контактує поранений

Військова частина	Органи зовні
Медслужба Фінслужба Стройова частина ППП	Військові або цивільні ЗОЗ ЦВС у військових ЗОЗ ТЦК та СП ВЛК, РВЛК/ЦВЛК ЕКОПФО ЦНАП КМС УСЗН, ПФУ

4. Виплати та грошове забезпечення

→ Грошове забезпечення за останніми зайнятими посадами

Виплачується за період перебування на лікуванні та у відпустці для лікування, але не більше 4-х місяців із дня вибуття з ВЧ (крім випадків, передбачених чинним законодавством та більш тривалих строків перебування на лікуванні). Грошове забезпечення та додаткова винагорода після 4-х місяців безперервного лікування виплачується на підставі висновку ВЛК та рішення командира ВЧ про продовження перебування в ЗОЗ, однак не більше 12-ти місяців.

Детальніше: navigator.pryncyp.org/injured-military/healthcare-mou

→ Грошове забезпечення під час перебування поза штатом

Після виведення поза штат у перші два місяці військовому мають платити повне грошове забезпечення, яке він отримував до виведення поза штат. У цей період не включається термін перебування в/сл на лікуванні та у відпустках за станом здоров'я. У вересні 2023 року були внесені зміни до Постанови Кабінету Міністрів №168, які стосуються додаткової ви-

нагороди, – 20 100 грн для військових, які через поранення виведені поза штат та мають статус обмежено придатних до військової служби або непридатних до військової служби з переоглядом через 6-12 місяців.

→ Матеріальна допомога

Виплачується ВЧ. За дорученням Міністра оборони N156/уд від 09.01.2025 визначаються підстави для отримання матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань у розмірі місячного грошового забезпечення. Вона виплачується один раз у поточному році.

→ Додаткова винагорода у розмірі 100 000 грн

Виплата від ВЧ, яку можна отримати у зв'язку з пораненням (контузіїю, травмою, каліцтвом), пов'язаним із захистом Батьківщини, під час стаціонарного лікування чи реабілітації

або ж під час відпустки для лікування (у цьому випадку лише після тяжкого поранення за висновком ВЛК). Виплачується пропорційно до кількості днів перебування на стаціонарному лікуванні чи у відпустці для лікування.

→ Одноразова грошова допомога

Допомога, яка виплачується лише у разі встановлення інвалідності або відсотку втрати працездатності за рішенням ЕКОПФО. Якщо військовий звільнений, то подає документи через ТЦК та СП, якщо чинний – через ВЧ або самостійно до Комісії з питань нарахування та виплати одноразової грошової допомоги у зв'язку з отриманим пораненням відповідного силового відомства. Рішення Комісії доводиться до військової частини (для звільнених – до ТЦК та СП), яка повідомляє про це заявника, і після надходження коштів перераховує їх на вказаний ним рахунок.

5. Основні НПА сценарію

Номер	Назва	Суть
Закон України	Статут внутрішньої служби Збройних Сил України	Врегулює питання видачі Довідки 5 та право не прибувати до ВЧ для її отримання
Закон України	Про військовий обов'язок і військову службу	Встановлює підстави для звільнення з військової служби
Указ Президента	Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України	Закріплює процедуру звільнення зі служби
Постанова КМУ №901	Порядок здійснення в особливий період обміну медичними та іншими документами військовослужбовців між закладами охорони здоров'я державної та комунальної власності, ВЧ і ТЦК та СП від 23.08.2023	Визначає механізм здійснення в особливий період обміну медичними та іншими документами в/сл між ЗОЗ, в яких військові перебували (перебувають) на лікуванні, та військовими частинами, а також ТЦК та СП

Номер	Назва	Суть
Постанова КМУ №411	Про забезпечення організації направлення осіб із складових сил оборони та сил безпеки, постраждалих у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, на лікування за кордон	Врегулює направлення та лікування за кордоном
Постанова КМУ №704	Про грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб від 30.08.2017	Правова основа для виплати матеріальної допомоги та оздоровчих
Постанова КМУ №168	Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану від 28.02.2022	Закріплює правила та вимоги до виплати додаткової винагороди
Постанова КМУ №1338	Деякі питання запровадження оцінювання повсякденного функціонування особи від 15.11.2024	Встановлює процедуру ЕКОПФО
Постанова КМУ №975	Про затвердження Порядку призначення і виплати одnorазової грошової допомоги [...] від 25.12.2013	Щодо виплати ОГД у зв'язку з інвалідністю чи втратою працездатності
Постанова КМУ №1306	Деякі питання забезпечення допоміжними засобами реабілітації від 7 грудня 2023 р.	Регулює процес отримання ДЗР
Постанова КМУ №321	Про затвердження Порядку забезпечення допоміжними засобами реабілітації [...] від 05.04.2012	Закріплює форму висновку ВЛК про необхідність забезпечення протезним виробом
Наказ МОУ №879	Про затвердження форми первинної облікової документації No 001/о «Первинна медична картка» та Інструкції щодо її заповнення від 31.12.2024	Запровадження Первинної медичної картки (ПМК) замість форми 100, можливість її заповнення та подачі в електронному вигляді
Наказ МОУ №402	Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України	Закріплює процедуру проходження ВЛК
Наказ МОУ №594	Перелік посад, що можуть бути заміщені військовослужбовцями, які визнані військово-лікарськими комісіями непридатними до військової служби від 02.09.2024	Закріплює можливість непридатних проходити службу

Номер	Назва	Суть
Наказ МОУ №260	Порядок виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил України та деяким іншим особам від 07.06.2018	Встановлює порядок виплати матеріальної допомоги та оздоровчих
Наказ МОУ №300	Про затвердження Положення про військово (корабельне) господарство Збройних Сил України	Стосується обліку майна
Наказ МОУ №879	Про затвердження форми первинної облікової документації № 001/о «Первинна медична картка» та Інструкції щодо її заповнення	Закріплює оновлення Форми 100 та електронний шлях її ведення
Наказ МОУ №574	Про затвердження Критеріїв направлення громадян України для лікування за кордон [...] від 05.04.2022	Ці критерії визначають категорії пацієнтів, медична та реабілітаційна допомога яким може надаватися за кордоном
Наказ МОУ №370	Про затвердження Класифікатора розподілу травм за ступенем тяжкості	Містить визначення ступеня тяжкості травм
Окреме Доручення Міністра оборони України № 156/уд від 09.01.2025 року	—	Регулює підстави виплати матеріальної допомоги, зокрема, і на вирішення соціально-побутових питань у 2025 році

6. Виклики на етапах

• Велика кількість стейкхолдерів процесів та відсутність чіткого розподілу відповідальності призводять або до дублювання дій (особливо критично з точки зору пораненого, якого турбує багато сторін), або до їхнього невиконання (розраховуючи на інших).

• Низький рівень поінформованості цивільних закладів охорони здоров'я про алгоритми дій щодо поранених військовослужбовців. Не-

достатній рівень навичок етичного спілкування медичного персоналу з пораненими військовими.

• Низький рівень поінформованості військовослужбовців про свої права та необхідність здійснення подальших дій для отримання документів, виплат тощо.

• Служби супроводу не можуть повідомляти родині пораненого діагноз, що затягує момент їхнього при-

буття до пораненого (особливо в критичні моменти та обмежений час).

- Форма 100: губиться.
- Довідка 5: підрозділи не встигають передати рапорт про кадрову інформацію та особисті дані про бійців у медичну службу для виготовлення Довідки 5. Також не встановлено жодної відповідальності за затягування чи неவிдачу Довідки 5 медичною службою. Відсутність Довідки 5 для поранених/хворих військових породжує питання та проблеми. Нерегламентований початок відліку для строку виготовлення Довідки про обставини поранення. ЗОЗ відмовляються приймати Довідку 5 через СЕДО.

• Лікування за кордоном: низька поінформованість військовослужбовців, які лікуються за кордоном, про алгоритм дій після проходження ними 12-ти місяців лікування. Складнощі у перекладі документів для дистанційного ВЛК під час лікування за кордоном.

• ВЛК ігнорує мету проведення огляду, вказану у направленні. Доволі часто трапляються ситуації, коли військового направляють на ВЛК для того, щоб визначити потребу в подальшому лікуванні, а ВЛК проводять оцінювання на придатність. Як наслідок, є ризик недолікуватися та бути позбавленим усіх виплат. Зазвичай це відбувається на першому ВЛК (до 4-х місяців лікування), хоча визначити придатність повинна ВЛК після 12-ти місяців лікування.

• Проблема з тривалим виготовленням свідоцтва про хворобу (непридатність до служби), яке затверджується штатною ВЛК. Військовому надають довідку про звільнення від виконання обов'язків строком на 30

днів та виписують з медзакладу, і в/сл не має підстав ні для відпустки, ні для лікування. Фактично, він повинен повертатися до частини та чекати на звільнення. Довідка про звільнення від виконання обов'язків на 30 днів не надає права на відпустку.

• Командири ВЧ не визнають направлень на ВЛК, наданих військовослужбовцям під час перебування у відпустці для лікування керівниками ТЦК та СП, часто погрожуючи поданням їх у СЗЧ, у зв'язку з чим військовослужбовці змушені прибувати до ВЧ та очікувати на нове направлення.

• Проблеми з видачею направлення на ВЛК від ТЦК та СП під час закінчення відпустки за рішенням ВЛК. Часто ТЦК та СП відмовляють та направляють військового до частини.

• Волонтери перехоплюють пораненого, через що служба супроводу його «втрачає» і не може вчасно підготувати необхідні документи. Коли з родинами комунікує не військова частина, а інший учасник процесів, то в родини виникає відчуття того, що військова частина не опікувалась/ється їхнім рідним.

• Направлення на ЕКОПФО може надаватися лікуючим лікарем або головою ВЛК, через що обидва делегують цю задачу між собою, не виконуючи її. У військової частини немає юридичних підстав направити військовослужбовця на ЕКОПФО. Питання про можливість формувати направлення начмедом.

• Нав'язування протезних центрів у лікарнях або відсутність інформації про досвідчені центри протезування.

• Ускладнений процес здачі майна під час звільнення зі служби поранених.

7. Кращі практики патронатних служб

– Патронатна служба самостійно надсилає підопічному пам'ятку пораненого з важливою інформацією щодо подальших кроків.

– Створення браслетів з контактами служби супроводу для військовослужбовців.

– Вказування контактного номеру служби супроводу на Формі 100.

– За можливості: ВЧ відряджає своїх представників у ЗОЗ для супроводу поранених.

8. Основні завдання служби супроводу

→ Евакуація

1. Служба супроводу долучається до каналів комунікації ВЧ, на яких повідомляють про поранення військових. Щоденно така інформація опрацьовується й передається службі супроводу медслужбою частини. Зазвичай йдеться про фото Форм 100, у яких є дані про бійця, вид поранення тощо.

2. Дані про поранених вносяться в локальну базу служби супроводу для подальшого контролю за їхніми справами.

3. Встановлення першого контакту з бійцем:

(а) боєць сам контактує й повідомляє своє місце перебування

(б) служба супроводу отримує контакт бійця у службі персоналу частини та зв'язується з ним

(в) якщо бійця не вдається розшукати самостійно – служба супроводу контактує із фахівцем ЦВС у ЗОЗ для допомоги в цьому питанні

Якщо боєць без свідомості, то служба супроводу отримує контакти родини у служби персоналу та повідомляє їх про обставини поранення та місце перебування бійця.

→ Лікування

4. Інформування під час першого контакту:

Служба супроводу надсилає заздалегідь погоджені у ВЧ алгоритми дій пораненого під час перебування у закладах охорони здоров'я: отримання Довідки 5, грошового забезпечення, повідомлення ВЧ про місце свого перебування, проходження ВЛК, лікування за кордоном тощо.

Крім того, служба супроводу надсилає додаткові матеріали, які мо-

жуть бути корисними родинам та бійцям, які зазнали тяжких поранень, що призвели до ампутацій, порушень опорно-рухового апарату, втрати зору, слуху тощо. Зокрема, щодо приватних закладів та фондів, які можуть надати додаткову допомогу такій категорії пацієнтів.

5. Сприяння в отриманні Довідки про обставини поранення:

Служба супроводу має з'ясувати та внести інформацію про виготовлення Довідки 5, яка є критично важливою для пораненого на подальших етапах. Якщо військовий звертається до служби супроводу щодо затримок у виготовленні довідки – сприяти виконанню військовою частиною своїх зобов'язань з її видачі (це покладається на медслужбу).

6. Сприяння в отриманні ГЗ (зокрема, додаткової винагороди):

Якщо військовий звертається до служби супроводу щодо затримок виплати ГЗ, то служба супроводу має сприяти виконанню військовою частиною своїх зобов'язань. Для цього треба провзаємодіяти з фінслужбою та медслужбою частини.

7. У випадку перебування бійця на лікуванні за кордоном, служба супроводу має додатково інформувати його про необхідну взаємодію з ВЧ для отримання належних виплат, проходження дистанційного ВЛК тощо.

→ Проходження ВЛК

8. Служба супроводу контролює проходження бійцями ВЛК до 4-х та 12-ти місяців лікування, вносить відповідну інформацію у свою локальну базу для обліку.

9. У випадку будь-яких викликів з проходженням військово-лікарської комісії служба супроводу інформує про алгоритми дій, надає консультацію з супутніх питань бійця, консультується з відповідальними службами в частині для належного інформування військовослужбовця. За потреби інформує в/сл щодо державних та недержавних інституцій, які надають правову допомогу.

10. У разі лікування бійця за кордоном служба супроводу контролює проходження ним дистанційного ВЛК.

→ Проходження ЕКОПФО

11. Служба супроводу інформує бійця про процедуру проходження ЕКОПФО та надсилає йому відповідний алгоритм. За потреби інформує військового щодо інституцій, які надають правову підтримку. На службу супроводу покладено контроль проходження ЕКОПФО бійцем, а також, якщо це необхідно, пояснення процедури оскарження й допомога в цьому.

→ Протезування

12. Служба супроводу інформує бійця про наявні та доступні центри протезування.

→ Звільнення зі служби

13. Служба супроводу у співпраці з іншими відповідальними підрозділами відпрацьовує алгоритм отримання й опрацювання документів бійця на звільнення зі служби через електронний документообіг. Про такий можливий механізм звільнення інформують усіх бійців, які звільняються внаслідок поранення й непридатності, особливо тих із них, хто має серйозні виклики щодо прибуття до

військової частини, наприклад, через стан здоров'я.

14. Служба супроводу інформує звільнених за станом здоров'я (непридатність чи інвалідність) заздалегідь підготовленими матеріалами про соціальний захист та підтримку, яку вони можуть отримати у цивільних надавачів послуг.

Розділ II. Сценарій: Безвісти зниклі

1. Бій та зникнення безвісти військового

Внаслідок бою та зникнення безвісти військового командир підрозділу робить доповідь командирів ВЧ. В усній доповіді чи рапорті зазначаються відомі обставини зникнення військового, інформація, відповідно до якого документу він виконував бойове завдання. Командир ВЧ робить свою резолюцію, якою визначає завдання для служби персоналу оформити сповіщення, з'ясувати обставини зникнення безвісти та оформити наказ відповідного змісту.

2. Сповіщення родини

Після здійснення доповіді командиром персоналу, ЦВС чи стройова впродовж доби формує сповіщення, яке надсилається до відповідного ТЦК та СП – за місцем проживання рідних. У разі відсутності відомостей щодо місця проживання рідних, сповіщення направляється до ТЦК та СП за місцем призову військового. Корінець сповіщення із другим примірником сповіщення залишається у ВЧ. Далі цей ТЦК та СП сповіщає родину зниклого безвісти впродовж семи днів особисто, а також надає родині сповіщення про зникнення безвісти військового, яке формується цим органом. Якщо ТЦК та СП не зміг сповістити рідних (відсутня сім'я, не вказані актуальні дані щодо місця проживання тощо), то сповіщення сім'ї пересилається до Кадрового центру Збройних Сил (для військових Держспецтрансслужби – до

служби персоналу органу управління Держспецтрансслужби) із зазначенням причин пересилання. Надіслані сповіщення зберігаються в окремій справі протягом трьох років з дати надходження. Якщо протягом цього часу родина (близькі родичі) зниклого безвісти військовослужбовця не зверталися за отриманням сповіщення, його знищують за актом.

ВЧ повідомляє про відсутність інформації щодо родичів зниклого ЦУ ЦВС, яке в межах своєї компетенції та можливостей сприяє в пошуку родичів. Крім цього, повідомляється служба супроводу військової частини (батальйону, окремого батальйону).

3. Визнання безвісти зниклим та подача даних для пошуку

→ 3.1 Рідні звертаються до органів Національної поліції за місцем проживання щодо відкриття кримінального провадження за фактом зникнення безвісти військового та подальшого його розшуку. Після 24 годин з моменту подання заяви вони отримують витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань. Також рідні здають зразки ДНК. ВЧ має право (але не зобов'язана) надати повідомлення/типову заяву до слідчих органів Нацполіції про вчинення злочину – зникнення безвісти – у випадках, якщо у бійця немає родичів, вони не звернулися із заявою до поліції або їх не вдалось повідомити. Однак існує досвід проактивних ВЧ, які самі подають такі заяви та виступають стороною у кримінальному провадженні.

→ 3.2 Рідні звертаються до Міжнародного комітету Червоного Хреста – є можливість зробити онлайн-заяву щодо факту зникнення безвісти військового. МКЧХ може робити запити до органів влади РФ щодо доступу до місць утримання військовополонених з метою моніторингу умов утримання та підтвердження тих, хто утримується в полоні. Підтвердження статусу військовополоненого від МКЧХ є офіційним підтвердженням перебування військового в полоні.

→ 3.3 Також рідні звертаються до Національного інформаційного бюро (НІБ) через гарячу лінію або вебсайт. Саме дані обліку НІБ передаються до РФ для підтвердження тих, хто утримується в полоні РФ. Підтвердження статусу військовополоненого НІБ також є офіційним підтвердженням перебування в полоні.

→ 3.4 Рідні також мають зареєструвати особистий кабінет захисника через сайт Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими. Після реєстрації особистого кабінету захисника рідні можуть відстежувати статус зниклої особи та, за необхідності, отримувати онлайн-консультації від фахівців Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими.

→ 3.5 Рідні звертаються до Об'єднаного центру з координації пошуку та звільнення незаконно позбавлених волі осіб внаслідок агресії проти України (СБУ) шляхом подання листа на електронну пошту, через повідомлення в месенджери або гарячі лінії (найменш ефективний варіант з перелічених) із зазначенням основних даних щодо зниклого безві-

сти військовослужбовця – ПІБ, дата народження, місце та дата зникнення, посада та підрозділ, особливі прикмети.

4. Встановлення обставин зникнення безвісти

Службове розслідування здійснюється для встановлення обставин, за яких військовослужбовець зник безвісти, на підставі можливих показань свідків, витягів з журналу бойових дій та інших. Строк проведення – до 30 днів та може бути продовжений, але загальний строк не може бути довшим за два місяці. За результатами з'ясування обставин зникнення безвісти військовослужбовця видається наказ, в якому вказуються обставини, за яких надано статус зниклого безвісти із зазначенням реалізації рідними соціальних прав і гарантій у разі звернення. За запитом рідних зниклого до відповідного ТЦК та СП надсилається витяг з наказу через СЕДО. Рідні зниклого безвісти звертаються до цього ТЦК та СП для отримання витягу з наказу (можливо отримати й інші документи за запитом, якщо вони не містять інформацію з обмеженим доступом). Наказ вказаного змісту може бути оскаржено в судовому порядку, зокрема, за заявою рідних зниклого безвісти.

5. Оформлення соціальної підтримки

У разі зникнення військового безвісти рідні (непрацевдатні члени сім'ї, які були на утриманні зниклого/ї, та його/її діти в особі опікуна) можуть оформити пенсію у зв'язку з втратою годувальника. Підстава оформлення цієї пенсії – витяг з Єдиного реєстру

осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.

→ Деталі процедури оформлення: navigator.pryncyp.org/family/family-of-missing

Також через ТЦК та СП можна оформити статус члена сім'ї зниклого безвісти військового та отримати відповідне посвідчення (сірого кольору), за допомогою якого можна користуватись пільгами. Обов'язковою умовою отримання цього посвідчення є наявність судового рішення про визнання особи безвісно відсутньою, що позбавляє права на отримання виплат ГЗ зниклого, так як є підставою для виключення військового з обліку в частині.

→ Деталі: navigator.pryncyp.org/family/family-of-missing

Члени сім'ї військового можуть користуватись також пільгами у разі наявності/надання статусу учасника бойових дій (УБД) зниклому безвісти військовослужбовцю. Найбільш поширеною є пільга на житлово-комунальні послуги. Статус УБД зниклого безвісти військового підтверджується Витягом з Єдиного державного реєстру ветеранів війни (ЄДРВВ), який надає ЦНАП за запитом: дружини/чоловіка, працевдатних/непрацевдатних батьків; законного представника дитини (до 18 років), неодружених повнолітніх дітей, визнаних особами з інвалідністю з дитинства I та II групи або особами з інвалідністю I групи. Вказані особи (за виключенням працевдатних батьків) мають право на оформлення пільги на житлово-комунальні послуги у випадку, якщо вони проживають за адресою, за якою спільно проживали з військовим і за якою надається пільга.

6. Додаткові сценарії

Шляхи подальших етапів підопічного, крім продовження перебування у статусі зниклого безвісти:

→ 6.1 Визнання безвісно відсутнім

Згідно норм ЦК України можна визнати особу безвісно відсутньою шляхом подання заяви в рамках окремого провадження до загального суду. До суду можуть звернутися як родичі військового, так і ВЧ. Відповідне рішення суду є підставою для виключення цього військового зі списків ВЧ та припинення виплати грошового забезпечення родичам.

→ 6.2 Підтвердження полону

За наявності інформації, яка підтверджує перебування військового у полоні, статус зниклого безвісти змінюють на статус полоненого. Зі статусом полоненого цього військового подають в списках на обмін. Зміна статусу відбувається на підставі довідки з НІБ, яка подається до ВЧ. На її основі ВЧ змінює статус та формує нове сповіщення.

→ 6.3 Оголошення померлим

Після спливу термінів від моменту зникнення військового безвісти (за певних обставин та наявності доказів – не раніше шести місяців з моменту припинення бойових дій на тій території, яка входить до переліку територій, на яких припинилися можливості бойових дій, затвердженого відповідним наказом) члени сім'ї можуть звернутися за місцем проживання або за останнім відомим місцем проживання зниклого безвісти в/сл із за-

явою про оголошення судом особи померлою в рамках окремого провадження. Набрання рішенням суду законної сили – підстава для отримання державного свідоцтва про смерть військового, виключення його з особового складу частини, отримання родичами одноразової грошової допомоги (ОГД) у розмірі 15 млн грн.

→ 6.4. Підтвердження загибелі

За результатами роботи пошукових груп чи за результатами репатріаційних заходів щодо повернення тіл загиблих військовослужбовців, зниклий безвісти військовий може бути ідентифікований через проведення ДНК-експертизи. Остаточне співпа-

діння ДНК, висновок щодо якого надає ДНДЕКЦ, є підставою для видачі лікарського свідоцтва про смерть в бюро СМЕ за місцем знаходження тіла, з подальшим отриманням державного свідоцтва про смерть, виключення військового з обліку частини, отримання родичами ОГД в розмірі 15 млн грн. Постанову про встановлення особи вносить слідчий НПУ (в рамках кримінального провадження, відкритого за фактом наявності тіла або рештків тіла загиблого за результатами проведення ДНК-експертизи (порівняння генетичних профілів трупу (загиблого) та споріднених осіб (біологічних родичів)). Ця постанова є офіційним документом про встановлення особи тіла.

2. Документи, які створюються

1. Довідка-доповідь командира

Документ, який складається в довільній формі командиром підрозділу, в якому проходить службу військовий, що зник безвісти.

2. Сповіщення ВЧ

Документ, який формує персонал, ЦВС чи стройова, впродовж 24 годин після зникнення військового безвісти, і надсилається до ТЦК та СП за місцем проживання рідних цього військового чи за місцем його призову (за відсутності даних щодо місця проживання родичів).

3. Сповіщення ТЦК та СП

Документ, який формується ТЦК та СП на підставі прийнятого сповіщення від ВЧ. Впродовж семи днів вони мають особисто вручити рідним сповіщення про зникнення безвісти. У подальшому копію сповіщення можуть просити надати при відкритті кримінального провадження щодо зниклого безвісти військовослужбовця, при отриманні інших документів (наприклад, Витягу з Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин).

4. Витяг з Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин

Видається підрозділом МВС України. Витяг підтверджує перебування військового у цьому реєстрі і надання йому статусу особи, зниклої безвісти за особливих обставин, а також є підставою для призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника.

→ Детальніше:

5. Витяг з наказу (акту) службового розслідування про результати розслідування за фактом зникнення безвісти

Витяг формується відповідальним у ВЧ, який встановлював обставини зникнення безвісти. Після завершення оформлення витягу з наказу за запитом родини він надсилається до ТЦК та СП за місцем проживання рідних. Витяг рідні можуть отримати в ТЦК та СП. Він також буде потрібний для оголошення військового померлим у судовому порядку, у разі наявності фактів, які свідчатимуть про загибель військового та неможливість евакуації тіла.

6. Посвідчення члена сім'ї зниклого безвісти військового

Видається за наявності рішення суду про визнання рідного безвісно відсутнім. Звернутися до суду можуть

як рідні, так і військова частина. При цьому рідні втратять право на виплату грошового забезпечення військового, а ВЧ на підставі цього рішення суду виключає військового з обліку ВЧ.

Документ видається ТЦК та СП та надає можливість користуватись пільгами, передбаченими законодавством.

7. Витяг з реєстру ветеранів

Витяг з Єдиного державного реєстру ветеранів війни отримується рідними військового у місцевому ЦНАП. За його наявності рідні можуть оформити пільги як члени сім'ї зниклого безвісти учасника бойових дій, зокрема, на житлово-комунальні послуги.

8. Довідка (лист) з НІБ

Документ, який може підтвердити перебування у полоні військового, який раніше мав статус зниклого безвісти. Таку довідку потрібно подати до ВЧ для подальшої зміни статусу військового.

10. Заяви, які можуть подавати рідні військового:

- заява до НПУ щодо відкриття кримінального провадження (якщо рідні відсутні – це може зробити ВЧ);
- заява про повернення особистих речей та документів військового – подається через ТЦК та СП до ВЧ, до заяви потрібно додати підтвердження ступені спорідненості. Якщо рідні відсутні, то речі та документи направляються до відповідного ТЦК та СП за місцем призову (прийняття) на військову службу або останнім місцем

проживання померлого (загиблого) військовослужбовця або особам, указаним у заповіті (за наявності);

- заява про виплату грошового забезпечення (подається до ВЧ через ТЦК та СП з переліком відповідних документів);

- заява про призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника (подається до ПФУ, додається витяг з Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин).

Документи, які оформлює ВЧ

1. рапорт командира – командир підрозділу;
2. сповіщення – служба персоналу ВЧ;
3. наказ про призначення службового розслідування щодо встановлення обставин зникнення військового, наказ про результати службового розслідування щодо встановлення обставин зникнення, витяг з наказу (акту) службового розслідування – призначається відповідальний за встановлення обставин;

Документи, які оформлюють рідні військових

1. сповіщення – ТЦК та СП;
2. заява про повернення особистих речей та документів військового – рідні військового (за їхньої відсутності – довірена військовою особою на отримання особистих речей та документів);
3. заява про грошове забезпечення – рідні військового;
4. запит про надання витягу з наказу про встановлення обставин зникнення безвісти – рідні військового;
5. заява про відкриття кримінального провадження – рідні військового або інша особа, яка визначена для отримання сповіщення про зникнення;
6. витяг з ЄРДР – НПУ;
7. витяг з Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин – МВС;
8. заява до ПФУ – рідні військового;
9. посвідчення члена сім'ї зниклого безвісти військового – ТЦК та СП;
10. витяг з Єдиного державного реєстру ветеранів війни – ЦНАП;
11. лист з НІБ;
12. лист від Об'єднаного центру СБУ

3. Органи, з якими контактує сім'я

Військова частина	Органи зовні
Стройова частина Фінслужба Відділення персоналу	ТЦК та СП Пенсійний фонд Національна поліція МВС Координаційний штаб Об'єднаний центр СБУ Міжнародний комітет Червоного Хреста ЦНАП ДРАЦС Суд

4. Виплати

→ **Грошове забезпечення**

Якщо військовий складає особисте розпорядження, він самостійно визначає членів сім'ї або інших людей, яким надходитимуть виплати (грошове забезпечення та додаткова винагорода) у разі його зникнення безвісти. Розпорядження він складає у письмовій довільній формі та вказує частки й осіб, які за його вибором отримують виплати. Якщо військовий не склав такого розпорядження, грошове забезпечення виплачується рідним, перелік та черговість яких визначена ЗУ «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».

Деталі: navigator.pryncyp.org/family/family-of-missing

Крім цього, військовий може скласти розпорядження на управління своїм майном.

→ **Пенсія у зв'язку**

з втратою годувальника

У разі зникнення безвісти військового рідні (непрацездатні члени сім'ї, які були на утриманні зниклого/ї та його/її неповнолітні діти) можуть оформити пенсію у зв'язку з втратою годувальника. Підстава для оформлення цієї пенсії – витяг з Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.

Деталі процедури оформлення: navigator.pryncyp.org/family/family-of-missing

5. Основні НПА сценарію

Номер	Назва	Суть
Закон України	Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей	передбачає право на виплати ГЗ для родини зниклого безвісти військового
Закон України	Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин	визначає перелік осіб та органів, які можуть звертатися до НПУ для відкриття КП за фактом зникнення безвісти військового
Закон України	Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію	передбачає право на відстрочку члену сім'ї військового, який зник безвісти
Указ ПУ № 1153/2008 від 10.12. 2008	Положення про проходження громадянами України військової служби у ЗСУ	визначає порядок виведення у розпорядження військовослужбовця, який зник безвісти
Постанова КМУ №884 від 30.11.2016	Про затвердження Порядку виплати грошового забезпечення сім'ям військовослужбовців, захоплених у полон або заручниками, а також інтернованих у нейтральних державах [...]	передбачає порядок подання заяви рідними військового та інших документів до ВЧ, порядок розгляду та прийняття рішення щодо заяви
Постанова КМУ №560 від 15.05.2024	Про затвердження Порядку проведення призову громадян на військову службу під час мобілізації, на особливий період	передбачає порядок надання відстрочки члену сім'ї військового, який зник безвісти
Постанова КМУ №1364 від 06.12.2022	Деякі питання формування переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією	визначає профільному міністерству створювати та актуалізувати перелік територій, на яких ведуться та велися активні бойові дії, тимчасово окуповані території
Постанова КМУ №975 від 25.12.2013	Про затвердження Порядку призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців [...]	визначає порядок виплати ОГД у розмірі 15 млн грн у разі загибелі військового

Номер	Назва	Суть
Постанова КМУ №379 від 28.05.1993	Про посвідчення членів сімей військовослужбовців, які загинули (померли) чи пропали безвісти під час проходження військової служби	визначає порядок отримання посвідчення члена сім'ї зниклого безвісти військового
Наказ МОУ №608 від 21.11.2017	Про затвердження Порядку проведення службового розслідування у Збройних Силах України	регламентує проведення службових розслідувань у ЗСУ
Наказ МОУ №280 від 15.09.2022	Про затвердження Інструкції з організації обліку особового складу в системі Міністерства оборони України	передбачає процедуру обліку військового у ВЧ, оформлення сповіщення про його зникнення безвісти
Наказ МОУ №260 від 07.06.2018	Про затвердження Порядку виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил України та деяким іншим особам	визначає порядок виплати ГЗ та додаткової винагороди членам сім'ї зниклого безвісти військового
Наказ Мінрозвитку №376 від 28.02.2025	Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією	визначає перелік територій, на якій ведуться й велися активні бойові дії
Постанова ВП ВС від 11.12.2024 № 755/11021/22	—	визначає правовий висновок щодо застосування норм, коли потрібно починати відлік строків для оголошення померлим військового; зазначається можливий перелік документів, які можуть підтверджувати обставини для обґрунтування оголошення військового померлим

6. Виклики на етапах

• ТЦК та СП:

→ Помилково надсилають родині корінець сповіщення, який вони отримали від ВЧ.

→ Не дають зворотній зв'язок на військову частину, якщо сповістити

родину не вдалося.

→ Можуть не зазначати номер військової частини у сповіщенні родини, через що рідні не розуміють, куди писати заяву на видачу особистих речей та виплату грошового забезпечення.

→ Відмовляються надавати родинам витяг з результатів службового розслідування.

→ Низька якість витягів з реєстрів ДРАЦС, які робить ТЦК та СП. Це унеможлиблює встановлення факту смерті батьків (за відсутності витягу зі свідоцтва про смерть).

→ Термін сповіщення родини від ТЦК та СП складає сім днів. У цей час родини контактують з патронатною службою в пошуках військовослужбовця, але патронатна служба не може надавати їм інформацію.

→ Ускладнений пошук місця проживання родини зниклого безвісти, ТЦК та СП за місцем проживання цієї родини.

- **Особисті речі військовослужбовця:**

→ Побратими відправляють речі зниклого безвісти в обхід служби супроводу.

→ Речі зниклих безвісти губляться, через що родини можуть робити припущення, що їх обікрали.

→ Неврегульовано питання того, кому відправляти речі військовослужбовця при однаковому ступені рідства двох або більше рідних.

→ Наказ МОУ №280 від 15.09.2022 року «Про затвердження Інструкції з

організації обліку особового складу в системі Міністерства оборони України» не врегульовує порядок відправки особистих речей зниклих безвісти.

- **Воля військовослужбовця не враховується при визначенні особи для сповіщення.**

- **Командири підрозділів не встигають зібрати (і валідувати) особисті дані про своїх підлеглих через короткий строк вислуги.**

- **Службове розслідування:**

→ Практика проведення службового розслідування у різних військових частинах – різна.

→ Низька якість результатів службового розслідування призводить до незадоволення та додаткових питань у родин.

- **Пенсійний фонд неправомірно вимагає оновлений витяг з Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.**

- **МВС не надає військовій частині доступ Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.**

7. Кращі практики патронатних служб

– Заздалегідь підготовлені інформаційні довідки для родин.

– За наявності ресурсу – ведення окремого обліку особливих прикмет бійців для більш якісного розшуку й опізнання.

8. Основні завдання служби супроводу

→ Ідентифікація факту зникнення безвісти

1. Служба супроводу заздалегідь налагоджує механізм отримання інформації про появу зниклих безвісти у підрозділі від інших відповідальних осіб.

2. Вносить інформацію про кейс у базу даних.

3. Якщо у служби супроводу є зовнішній канал для звернень (наприклад, гаряча лінія служби чи бригади), – опрацьовує звернення родин щодо ймовірного факту зникнення безвісти військового, контактує з відповідальними особами у ВЧ для з'ясування обставин.

→ Сповідання та супровід членів сімей військовослужбовця

4. Отримує інформацію про ТЦК та СП, який відповідальний за сповіщення родини. Відповідальний представник ЦВС виходить на зв'язок з ТЦК та СП, який вказаний у документі, щоб переконатися, що сповіщення здійснене (за 7 днів).

5. Служба супроводу зв'язується з рідними зниклого безвісти бійця та інформує їх про обов'язкові дії, які вони повинні виконати першочергово. Дублюють сказане повідомленням: надсилають заздалегідь підготовлений покроковий алгоритм дій. За потреби інформує рідних щодо державних та недержавних інституцій, які надають правову допомогу.

6. Під час другого контакту збирають інформацію про відкрите провадження та інформують про соці-

альний захист, доступний родинам. Зокрема, щодо можливості оформлення УБД, якщо такий статус відсутній.

7. Служба супроводу у своїй базі веде облік відкритих кримінальних проваджень щодо зниклих безвісти бійців із приміткою стосовно інформації про внесення до обліку НІБ, ОЦ СБУ, МКЧХ. Цю інформацію можуть надати родичі.

8. Якщо у бійця не було сім'ї, то ВЧ зобов'язана надати повідомлення/типову заяву до слідчих органів НПУ про вчинення злочину (зникнення безвісти), а також бере на себе функцію моніторингу та аудиту ходу розслідування, передачі особистих речей зниклого безвісти військового, де можуть бути його біологічні рештки, для подальшого виділення ДНК-профілю.

9. Поглиблений супровід родини за потреби:

- супровід у комунікації родин з ВЧ та з підрозділом щодо обставин зникнення, передачі речей чи особистих авто, проблемних питань з документами, переоформлення грошового забезпечення тощо.

- інформаційний супровід родин щодо документообігу з частиною та відповідальними структурами. Часом у родин виникають складнощі з отриманням деяких документів. Наприклад, довідки про склад родини, витягу із Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, відкриттям кримінального провадження чи здачею речей для відбору ДНК, коли в зниклого безвісти відсутні кровні родичі тощо.

→ За потреби

10. Служба супроводу сприяє обміну зібраними даними, які можуть сприяти розшуку зниклих безвісти бійців та взаємодії з державними структурами, установами та організаціями: НІБ, КШ, СБУ, МВС.

Розділ II. Сценарій: Полонені

фото: Данило Павлов

Офіс Омбудсмена
«гарячу лінію» Уповноваженого
0800-50-17-20 (дзвінки безкоштовні)
(працює: пн-пт – з 9:00 до 20:00, суб-нд – з 9:00 до 13:00)
на поштову адресу:
вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 –
для надання інформації;
на електронну пошту:
e-mail: hotline@ombudsman.gov.ua
Представник Уповноваженого
з прав людини в системі органів
сектору безпеки і оборони
Олександр Кононенко:
e-mail: kononenko@ombudsman.gov.ua

СЛУЖБАМ СУПРОВОДУ

1. Налагодити отримання інформації про факт
2. Оновити кейс в локальній базі

3. Інформувати сім'ю про зміну статусу та соціальні гарантії родинам полонених
4. За потреби: поглиблений супровід

5. Оновити кейс в локальній базі
6. 1-ий контакт з бійцем для встановлення його місцезнаходження та потреб

7. За потреби: забезпечити речами першої необхідності
8. У разі наявного поранення: задіяти алгоритми роботи при пораненні
9. За потреби: сприяти у відновленні військового квитка та інших документів
10. Інформувати про процедуру перерахунку ГЗ та іншої матеріальної допомоги

11. Інформувати про процедуру у разі звільнення чи повернення до ВЧ

ПОПЕРЕДНЬО ВСТАНОВЛЕНО ФАКТ ПОЛОНУ

- ДОКУМЕНТИ
- Наказ на зміну статусу обліку ВС
 - Довідка Ф55
 - Адресний лист від керівника

ФАКТ ПІДТВЕРДЖЕННЯ ПОЛОНУ

- ПІДРОЗДІЛИ/ОРГАНИ
- Командир ВЧ
 - Діловодство
 - Стройова
 - НІБ

Шлях сім'ї

ДОКУМЕНТИ

Витяг з рішення комісії!

ВСТАНОВЛЕННЯ СТАТУСУ ПОЗБАВЛЕНОГО ВОЛІ ВНАСЛІДОК ЗВРОЙНОЇ АГРЕСІЇ

- ПІДРОЗДІЛИ/ОРГАНИ
- Мінрозвитку

- ДОКУМЕНТИ
- Наказ про зміну статусу обліку ВС
 - Довідка від СБУ про звільнення з полону ВС

ОБМІН

- ПІДРОЗДІЛИ/ОРГАНИ
- ППП
 - Діловодство
 - ОЦ СБУ

- ДОКУМЕНТИ
- Довідка Ф55
 - Довідка про обставини травми (поранення, контузія, каліцтва) форма 5

ПОСТ-ІЗОЛЯЦІЙНІ ЗАХОДИ

- ПІДРОЗДІЛИ/ОРГАНИ
- Медслужба
 - Стройова

- ПРО ПОТРЕБУ
- Тривале лікування
 - Рехабілітація
 - Відпустка за станом здоров'я
 - Протежування та ДРЗ

- ДОКУМЕНТИ
- Рішення ВЛК

ВЛК

- ПІДРОЗДІЛИ/ОРГАНИ
- ЗОЗ
 - Придатний
 - Придатний до служби в тилкових [...] Придатний з переоглядом 6-12 міс Непридатний

ДОКУМЕНТИ

Направлення на ЕКОПФО

- ПІДРОЗДІЛИ/ОРГАНИ
- ЕКОПФО
 - ВЛК
 - ЗОЗ

ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ

ЗВІЛЬНЕННЯ ЗІ СЛУЖБИ

ПОВЕРНЕННЯ У ВЧ

90 ДНІВ ВІДПУСТКИ

Документи, які створює ВЧ

Підрозділи ВЧ, залучені на етапах

Документи, які створюють органи зовні

Зовнішні органи, залучені на етапах

1. Опис етапів шляху полоненого

Які обставини визнання полоненим

Зазвичай полонений спочатку має статус зниклого безвісти й родина проходить усі кроки, згадані в попередньому розділі. Джерелом інформації про перебування військового у полоні є довідка (лист) з Національного інформаційного бюро. На його основі ВЧ змінює статус військового з безвісти зниклого на полоненого.

Зміна статусу у ВЧ

Після отримання підтвердження перебування військового у полоні ВЧ формує наказ по стройовій частині, яким змінює статус військового зі зниклого безвісти на військовополоненого, а також формує сповіщення, яке передають на ТЦК та СП.

За запитом рідних через ТЦК та СП військова частина видає Довідку №55 (про перебування в/с в полоні).

Обмін

Часто військова частина дізнається про обмін військовослужбовця зі ЗМІ, від родин військових або ж військовий сам зв'язується з частиною. Водночас відбувається інформування від Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими за результатами обміну, проте цей процес може тривати близько місяця.

Після підтвердження обміну ВЧ змінює статус військового (виводить із розпорядження командира) та після звільнення з полону видає бійцю Довідку №55.

Постізоляційні заходи

Після обміну військовий прибуває до закладу охорони здоров'я, де він проходить медичний огляд з метою визначення потреби у лікуванні, а також фіксації всіх наявних тілесних ушкоджень. Крім цього, йому невідкладно надається медична, реабілітаційна та психологічна допомога. Водночас визначених строків проведення реінтеграційних заходів немає.

На цьому етапі військовий отримує довідку від ЗОЗ про перебування на лікуванні.

ВЛК та ЕКОПФО

Після проходження лікування та реабілітації військовий має пройти ВЛК із обов'язковим оглядом лікаря-психіатра з метою врахування стану здоров'я під час прийняття постанови ВЛК. У разі наявності захворювань, поранень, травм, каліцтва, які отримані під час перебування в полоні, ВЧ визначає їх як отримані при захисті Батьківщини, з урахуванням того факту, що полон – продовження виконання БР (за відсутності факту самовільної здачі в полон). Також може бути встановлена прив'язка (причинний зв'язок) – у зв'язку із перебуванням у полоні.

У разі наявності захворювань, поранень, травм чи каліцтва військовий може пройти ЕКОПФО, за результатами якого він може отримати відсоток втрати працездатності або групу інвалідності.

Повернення на військову службу/звільнення зі служби

Після звільнення з полону та проходження лікування, а також постізоляційних заходів, військовий повертається у стрій до свого підрозділу. У разі бажання залишитися на службі військовий має право отримати відпустку на 90 днів.

Якщо військовий бажає звільнитися зі служби – має право на звільнення за підставою перебування у полоні.

2. Документи, які створюються

Документи, які оформлює ВЧ

1. Довідка №55 – стройова частина;
2. Накази ВЧ про зміну статусу військового – стройова частина;
3. Довідка про обставини травми – медична служба ВЧ.

Документи, які оформлюють зовнішні органи

1. Довідка (лист) з НІБ
2. Довідка про перебування в полоні – СБУ;
3. Довідка про перебування на лікуванні – ЗОЗ;
4. Рішення ВЛК.

1. Довідка (лист) з НІБ

Документ, який може підтвердити перебування у полоні військового, який раніше вважався зниклим безвісти. Така довідка (лист) потрібна, щоб у подальшому подати її до ВЧ для зміни статусу військового.

2. Довідка СБУ про перебування та звільнення з полону

Документ, який підтверджує перебування військового у полоні (позбавлення особистої свободи внаслідок російської агресії).

3. Довідка №55

Документ, який видається ВЧ через ТЦК та СП (за запитом рідних військового), яким підтверджується перебування військового в полоні. Така ж довідка видається військовому після звільнення з полону.

4. Довідка про обставини травми (поранення, контузії, каліцтва)

Документ, який видається ВЧ у разі наявності у військового поранення, контузії, каліцтва. Важливо, що отримання довідки повинен ініціювати військовий, подавши рапорт. Для видачі довідки проведення розслідування не є обов'язковим, може здійснюватися за рішенням командира.

5. Довідка із ЗОЗ щодо перебування військового на лікуванні

Документ, який видається закладом охорони здоров'я військовому та який підтверджує його перебування

на лікуванні. Ця довідка також потрібна для передачі її до ВЧ.

6. Рішення ВЛК

Рішення, яким визначається причинний зв'язок наявних захворювань, тілесних ушкоджень, а також ступінь придатності до військової служби. Прийняття постанов про причинний зв'язок травм, каліцтв, отриманих у полоні, здійснюється на підставі обставин, зазначених, зокрема, в документах (журналах), а також медичної документації про звернення за медичною допомогою після одержаних травм (поранень, контузій, каліцтв).

7. Рапорти, які може подати військовий після звільнення з полону:

- про надання відпустки;
- про потребу в лікуванні/ реабілітації;
- про звільнення з військової служби.

3. Органи, з якими контактує сім'я

Військова частина	Органи зовні
Діловодство ППП Фінслужба Медслужба Стройова частина	СБУ Мінрозвитку ЗОЗ ВЛК ЕКОПФО НІБ Об'єднаний центр СБУ Координаційний штаб МКЧХ

4. Виплати та грошове забезпечення

→ Виплата грошового забезпечення

Якщо військовий складає особисте розпорядження, він самостійно визначає членів сім'ї або інших людей, яким надходитимуть виплати (грошове забезпечення та додаткова винагорода) у разі його потрапляння в полон. Розпорядження він складає у письмовій довільній формі та вказує частки й осіб, які за його вибором отримують виплати.

Якщо військовий не склав таке розпорядження, грошове забезпечення виплачується рідним, перелік та черговість яких визначена ЗУ «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».

Деталі: navigator.pryncyp.org/family/captives

Крім цього, військовий може скласти розпорядження на управління своїм майном.

→ Виплата від Міністерства розвитку громад та територій України у зв'язку зі звільненням з полону

Члени сім'ї можуть претендувати на щорічну державну грошову допомогу в розмірі 100 тис грн за кожен рік перебування в полоні (під час перебування такої особи в місцях несповоди або у разі смерті такої особи). Військовий після звільнення з полону може претендувати на неї у випадку неотримання такої допомоги рідними військовослужбовця під час перебування його в полоні.

5. Основні НПА сценарію

Номер	Назва	Суть
Закон України	Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей	визначає спектр прав та гарантій для військових, які перебували у полоні
Закон України	Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей	визначає право для складання особистого розпорядження
Закон України	Про військовий обов'язок і військову службу	передбачає підставу для звільнення (у зв'язку із перебуванням у полоні)

Номер	Назва	Суть
Постанова КМУ №296 від 15.03.2024	Про затвердження Порядку проведення відновлювальних (пост ізоляційних, реінтеграційних) заходів, заходів з адаптації, підтримки (супроводу) осіб [...]	визначає порядок проходження військовими постізоляційних та реінтеграційних заходів після звільнення з полону
Постанова КМУ №55 від 20.01.2023	Про затвердження Порядку оформлення довідок про перебування осіб у місцях несвободи внаслідок збройної агресії проти України або інтернування в нейтральних державах	визначає форму Довідки №55 про перебування військового в полоні
Постанова КМУ №975 від 25.12.2013	Про затвердження Порядку призначення і виплати одноразової грошової допомоги [...]	визначає порядок виплати ОГД у разі встановлення інвалідності або відсотку втрати працездатності
Постанова КМУ №1338 від 15.11.2024	Деякі питання запровадження оцінювання повсякденного функціонування особи	визначає порядок встановлення групи інвалідності або відсотку втрати працездатності
Наказ МОУ №402 від 14.08.2008	Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України	визначає порядок проходження ВЛК, а також особливості для проходження ВЛК військовим після звільнення з полону, визначення прив'язки до захворювань/поранень
Наказ МОУ №280 від 15.09.2022	Про затвердження Інструкції з організації обліку особового складу в системі Міністерства оборони України	передбачає процедуру обліку військового у ВЧ

6. Виклики на етапах

• Відсутність єдиного врегульованого процесу повідомлення військових частин про встановлений факт полону щодо військовослужбовців.

• Державну допомогу в розмірі 100 тис грн отримує та особа, яка перша подала заяву на її отримання. Це призводить до конфліктів серед

членів родини та їхніх подальших звернень до ВЧ з проханням це врегулювати.

• Відсутні чіткі терміни сповіщення військової частини про повернення з полону їхнього особового складу.

• Не визначено відповідального за створення наказу на видачу довід-

ки про обставини травми, набутої в полоні.

- Точний час перебування звільненого з полону на постізоляційних заходах не визначений законодавством.

- Відсутній механізм повідомлення військової частини різними органами про те, що вони отримують додаткові відомості про військовослужбовців.

7. Кращі практики

- Встановлення зв'язку з Координаційним штабом для отримання інформації щодо полонених.

- Формування довідки про обставини поранення після того, як звільнений з полону пройшов обстеження в лікарні, в якій виявили всі діагнози.

- Рекомендувати військовослужбовцю, звільненому з полону, після перебування на постізоляційних заходах та проходження ВЛК звернутися до Національної поліції для його виключення зі списку осіб, що перебувають у розшуку.

8. Основні завдання служби супроводу

→ Ідентифікація факту полону

1. Служба супроводу заздалегідь налагоджує механізм отримання інформації про зміну статусу зниклих безвісти на полонених від інших відповідальних осіб у військовій частині.

2. Після підтвердження факту повернення бійця з полону служба супроводу змінює статус особи у своїй таблиці з обліком.

→ Супровід родини полоненого

3. У разі визнання військовослужбовця полоненим родину додатково інформують про зміну статусу та

соціальні гарантії для них. Зокрема, щодо проблемних питань, які стосуються отримання виплат, пенсії тощо. За потреби служба супроводу інформує рідних щодо державних та недержавних інституцій, які надають правову допомогу.

→ Обмін та перший контакт

4. За досвідом патронатних служб про факт обміну бійців підрозділу вони дізнаються (1) з соціальних мереж, (2) за офіційною лінією КШ→ГШ→ВЧ (займає багато часу), (3) екс-полонений сам виходить на зв'язок зі своєю ВЧ, (4) родина повідомляє ВЧ.

5. Після підтвердження факту повернення бійця з полону служба супроводу зв'язується з бійцем, ідентифікує його місцезнаходження, дізнається про те, чи є в нього невідрішені потреби та проблеми, дізнається, які документи йому необхідно відновити, інформує про подальші кроки.

Якщо боєць поранений, тяжко хворий або травмований, то служба супроводу сприяє передачі цієї інформації до ВЧ, налагодженню процесів щодо визнання бійця пораненим, отримання необхідних документів тощо.

→ **Супровід звільненого з полону**

6. За потреби служба супроводу допомагає у забезпеченні речами

першої необхідності: натільна білизна (кілька комплектів), сезонні одяг і взуття, головний убір, засоби особистої гігієни, мобільний телефон (якщо у ВЧ є ресурс або ж за сприяння неурядових організацій).

7. Якщо військовослужбовець, звільнений з полону, є пораненим – застосовуються алгоритми роботи з пораненими, згадані у попередніх розділах.

8. За потреби служба супроводу сприяє у відновленні військового квитка та УБД.

9. Служба супроводу інформує про процедури перерахунку ГЗ та матеріальної допомоги від держави.

10. Служба супроводу інформує про процедури у разі повернення бійця у стрій та в разі його звільнення з військової служби.

Розділ II. Сценарій: Загибель

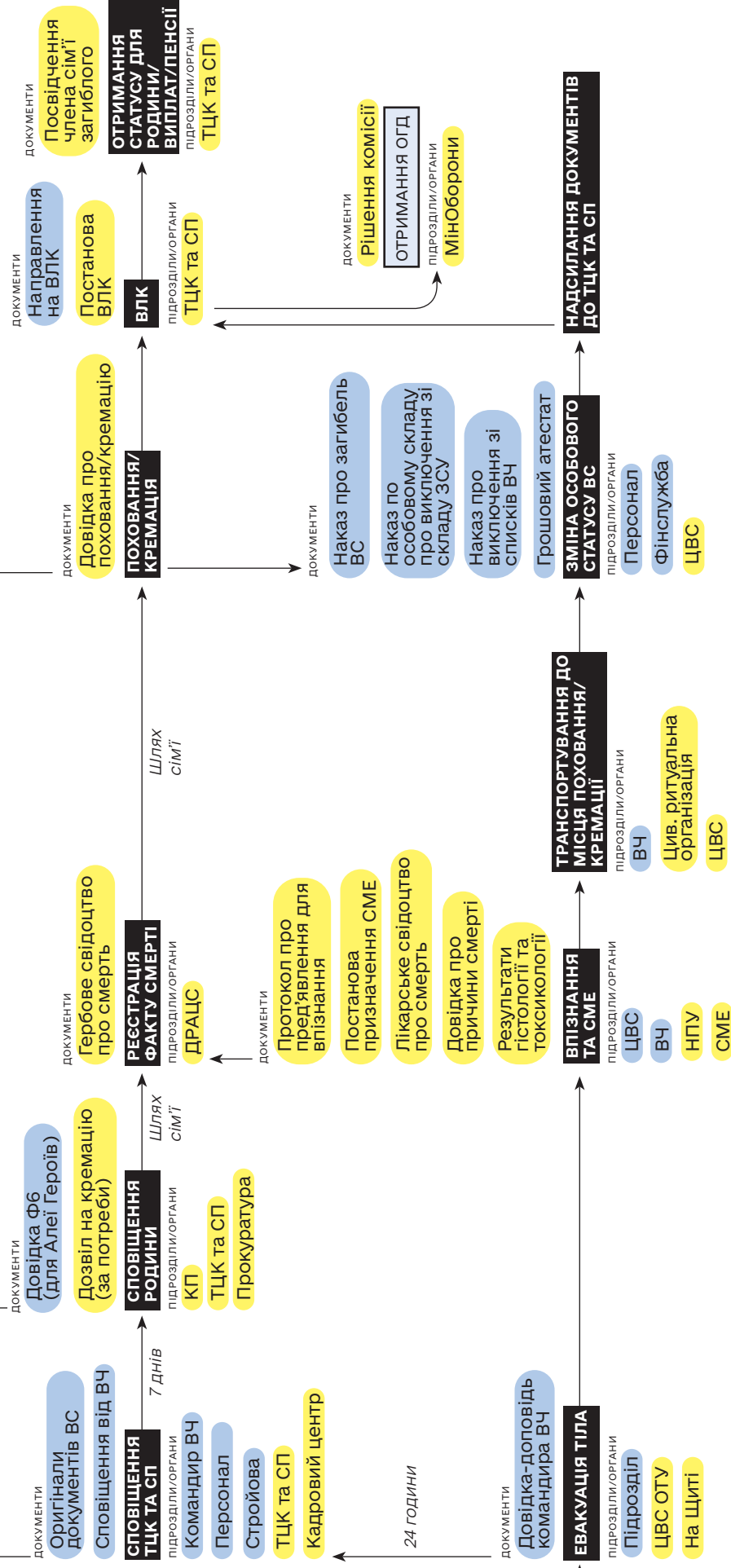
СЛУЖБАМ СУПРОВОДУ

1. Налагодити отримання інформації про загиблих
2. Внести кейс в локальну базу

3. Контроль: контакт з ТЦК та СП щодо сповіщення сім'ї

4. 1-ий контакт - поінформувати сім'ю про обов'язкові дії

5. 2-ий контакт - інформувати сім'ю про соціальні гарантії
6. За потреби: поглиблений супровід

Документи, які створює ВЧ (Documents created by the unit) / Підрозділи ВЧ, залучені на етапах (Subdivisions of the unit, involved in the stages) / Документи, які створюють органи зовні (Documents created by external organizations) / Зовнішні органи, залучені на етапах (External organizations, involved in the stages)

1. Опис етапів процесу

1. Факт загибелі

У військовій частині з'являється інформація про ймовірну загибель військовослужбовця. В усній доповіді або в рапорті передається інформація про те, за яких обставин загинув боєць. Якщо є тіло, то командир ВЧ робить свою резолюцію, якою визначає завдання для служби персоналу (або ППП) оформити сповіщення та призначається службове розслідування. Якщо тіла немає, то оформити сповіщення неможливо.

2. Евакуація тіла

Встановлюється можливість/відсутність евакуації тіла з поля бою:

→ 2.1. Якщо евакуювати тіло можливо, то організовується цей процес. Відповідні групи евакуюють тіло з поля бою та транспортують його до найближчого моргу.

→ 2.2. Якщо евакуація тіла неможлива, то уточнюється точне місце та обставини загибелі, а також наступні дії, відповідно до Алгоритму реагування фахівців служби супроводу на випадок зникнення безвісти військовослужбовця.

Для визнання бійця загиблим потрібно отримати офіційну інформацію щодо обставин, які свідчать про ймовірну загибель. Це може бути акт розслідування з поясненнями побратимів військового, фото- чи відеоматеріали від ВЧ тощо. Факт загибелі на окупованій території чи в зоні ведення бойових дій може бути підтвер-

джений довідкою ВЧ, випискою із наказу ВЧ.

3. Сповіщення

→ 3.1. Від військової частини до ТЦК та СП:

Впродовж доби відбувається направлення сповіщення командира ВЧ до відповідного ТЦК та СП за місцем проживання (перебування) сім'ї (близьких родичів) загиблого (померлого) військового. Направляється лист-прохання від командира ВЧ до ТЦК та СП про закупку предметів ритуальної належності силами ТЦК та СП (якщо така закупка неможлива силами військової частини).

→ 3.2. Від ТЦК та СП до родини:

ТЦК має до семи діб на сповіщення сім'ї. Далі ТЦК та СП повідомляє військову частину про оповіщення сім'ї (близьких родичів) загиблого військовослужбовця та фахівець з супроводу зв'язується з родиною для встановлення контакту й подальшої взаємодії.

4. Судово-медична експертиза (СМЕ)

Огляд тіла проводиться слідчим НПУ (прокурором) за обов'язкової участі судово-медичного експерта або лікаря, якщо експерт відсутній. Після проведення огляду тіло направляють на обов'язкове проведення СМЕ для встановлення причин смерті. Перед тим, як проводити СМЕ, має пройти ідентифікація тіла за умови, що вона можлива за зовнішніми ознаками.

→ 4.1. впізнані

Йдеться про тіла, які були ідентифіковані ще під час евакуації або тоді, коли рідні або представник ВЧ прибувають до моргу на впізнання, і якщо є характерні ознаки. Перед тим, як пред'явити тіло для впізнання, слідчий НПУ попередньо з'ясує, чи може людина його впізнати, опитує її про зовнішній вигляд та прикмети цієї особи. Якщо людина не може назвати прикмети, за якими впізнає особу, проте може впізнати її за сукупністю ознак, це зазначається у протоколі.

У процесі впізнання слідчим НПУ складається протокол, у якому докладно зазначаються ознаки, за якими особа впізнала тіло.

→ 4.2. невпізнані

Якщо тіло не ідентифікували ні при евакуації, ні при впізнанні, може відбутися процедура ДНК-експертизи. Вона можлива, якщо у військового є родичі, або ж експерти намагаються виділити з біологічних решток на особистих речах загиблого (зубна щітка, гребінець, станок) ДНК-зразки для подальшого виділення ДНК-профілю.

Відбір біологічних зразків ДНК (фізично) – процес, який відбувається в рамках кримінального провадження (НПУ). Виділення геному (генетичного профіля людини) – це експертиза, яка проводиться експертом ДНДЕКЦ за постановою слідчого НПУ.

Якщо виявлено співпадіння ДНК, то тіло ідентифікують, якщо співпадіння відсутнє – тіло залишається неопізнаним, впродовж 12-ти місяців зберігається в морзі та потім відбувається поховання. Лікарське свідоцтво про смерть в такому разі

оформлюється як на «Невідомого» та передається в ритуальне КП за місцем проведення тимчасового поховання.

За письмовою заявою родичів під час тривалого проведення порівняльної експертизи тіло може зберігатися в СМЕ за встановленою практикою.

Потім відбувається СМЕ, в результаті якої оформлюється та видається лікарське свідоцтво про смерть (Форма 106/о), результати гістології та токсикології.

5. Транспортування до місця поховання

Здійснюється супровід видачі тіла загиблого в бюро СМЕ та його транспортування до місця остаточного поховання. Тіло військовослужбовця доставляється до місця поховання силами та засобами військової частини – екіпажами гуманітарного проєкту Генштабу ЗСУ «НА ЩИТІ», згідно з поданою заявкою в СПЗ «НА ЩИТІ» (відповідно до Алгоритму транспортування тіл загиблих військовослужбовців); ритуальними організаціями за укладеним договором з військовою частиною; засобами родичів, за домовленістю з ними.

В кожному бюро СМЕ встановлені окремі правила та порядок видачі тіл. Необхідно враховувати ці відмінності, а також графік роботи бюро СМЕ.

6. Отримання гербового свідоцтва

Отримується родиною в ДРАЦС. Для звернення до ДРАЦС за гербовим свідоцтвом про смерть треба мати на руках лікарське свідоцтво

про смерть (форма 106/о). Його потрібно подати до ДРАЦС із заявою про державну реєстрацію смерті. Це зазвичай роблять рідні, однак є практика, що служби супроводу теж можуть оформити це свідоцтво.

Якщо в загиблого немає родичів, то оформити це свідоцтво може військова частина.

7. Поховання

ТЦК та СП мають узгодити з рідними загиблого (померлого) військовослужбовця, представниками місцевої державної адміністрації або органів місцевого самоврядування місце, час та порядок поховання. Видається одяг та інші необхідні речі для поховання бійця.

Можлива кремація за окремим порядком та закупівлею ритуальних послуг (у цьому разі необхідно обов'язково отримати дозвіл від прокуратури).

8. Виключення з особового складу військової частини

На підставі наказу по стройовій частині в електронному журналі обліку особового складу, у вкладці «Безповоротні втрати» робиться запис із зазначенням дати та причини смерті (загибелі) військовослужбовця, місця поховання, номера наказу про виключення зі списків особового складу ВЧ, а також інформація про те, коли, кому та за яким номером надіслано сповіщення командира ВЧ.

Не пізніше наступного дня після видання наказу по стройовій частині про виключення зі списків особового складу ВЧ померлого (загиблого) військовослужбовця, його

документи, особисті та цінні речі направляються одному з членів сім'ї, близьким родичам або спадкоємцям загиблого (померлого) за актом під їхній особистий підпис.

9. Військово-лікарська комісія та отримання ОГД

ТЦК та СП направляє пакет документів на ВЛК, щоб встановити причинний зв'язок загибелі (смерті) військового із захистом Батьківщини (рідше – на таке ВЛК направляє ВЧ). Постанова ВЛК, оформлена Витягом з протоколу штатної військово-лікарської комісії – це основний документ члена сім'ї загиблого, адже без нього сім'я не зможе реалізувати свої права. Постанова ВЛК щодо встановлення причинного зв'язку захворювання, травми (поранення, контузії, каліцтва), надходить до ТЦК та СП або ВЧ в трьох примірниках (один – на комісію для отримання ОГД, а інший – рідним).

Членам сімей виплачується одноразова грошова допомога у зв'язку із загибеллю (смертю) військовослужбовця. У березні 2024 року набув чинності Закон, який визначає, що військовослужбовець має право скласти особисте розпорядження на випадок своєї загибелі (смерті) про виплату одноразової грошової допомоги особі (особам) за його вибором, визначивши розмір частки таких осіб у відсотках.

10. Статус родини

Для отримання статусу члена сім'ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці України необхідно звернутися із заявою до структурного підрозділу з питань соціального

захисту населення районної, районної у м. Києві держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті ради. До заяви необхідно додати встановлений перелік документів. Отримання цього статусу надає право на низку пільг.

2. Документи, які створюються

Документи, які оформлює ВЧ

1. Рапорт-доповідь про подію загибелі військового
2. Повідомлення для ТЦК та СП про факт загибелі – командир ВЧ
3. Службова та медична характеристики військового – стройова/ медична частина
4. Витяг з особової справи про склад сім'ї військового – стройова
5. Витяг з іменного списку безповоротних втрат особового складу – стройова
6. Наказ по стройовій частині про виключення військового зі списків особового складу ВЧ через загибель – стройова
7. Грошовий атестат або довідка про розмір грошового забезпечення та довідка про додаткові види грошового забезпечення – фінансова частина
8. Лист до ВЛК з проханням встановити причинний зв'язок – командир ВЧ

Документи, які оформлюють зовнішні органи

1. Повідомлення родині про загибель - ТЦК та СП
2. Постанова про відкриття кримінального провадження – НПУ
3. Протокол про пред'явлення тіла для впізнання - НПУ
4. Постанова про призначення СМЕ – НПУ
5. Лікарське свідоцтво про смерть (Висновок СМЕ)
6. Дозвіл на транспортування тіла загиблого – місцева влада
7. Корінець повідомлення про смерть – ТЦК та СП
8. Довідка про здійснення поховання – ритуальна служба/ місцеве самоврядування
9. Гербове свідоцтво про смерть – ДРАЦС
10. Висновок ВЛК про причинний зв'язок захворювання, травми, контузії, каліцтва, поранення та смерті в/сл з військовою службою – ВЛК
11. Заява до ВЛК з проханням встановити причинний зв'язок смерті – ТЦК та СП
12. Дозвіл на кремацію тіла – органи прокуратури

1. Рапорт-довідка/довідка-довідка про подію загибелі військового

Перший документ, який може бути сформовано всередині ВЧ. Включає первинний опис події та обставин загибелі.

2. Сповіщення для ТЦК та СП

Формує командир ВЧ та направляє впродовж 24 годин.

3. Службова та медична характеристики

Готується у ВЧ та знадобиться для ВЛК та встановлення причинного зв'язку загибелі.

4. Повідомлення для родини

ТЦК та СП формує та здійснює сповіщення родини впродовж семи днів. Також ТЦК та СП повинні негайно поінформувати представників місцевої державної адміністрації або органів місцевого самоврядування за місцем проживання сім'ї про загибель (смерть) військовослужбовця із зазначенням причин.

5. Лікарське свідоцтво про смерть/Висновок СМЕ (Висновок експерта або Акт судово-медичного дослідження)

Документ, в якому інформується про результат проведеної СМЕ, причину смерті.

6. Гербове свідоцтво про смерть

Заява про державну реєстрацію

смерті подається в ДРАЦС за встановленою формою. До неї додається лікарське свідоцтво про смерть. На основі цих документів видається гербове свідоцтво про смерть.

7. Витяг з іменного списку безповоротних втрат особового складу

Складається після видання наказу командира ВЧ по стройовій частині про виключення військового зі списків особового складу військової частини у зв'язку із загибеллю (смертю).

8. Корінець повідомлення про смерть

Подається до штабу ВЧ після повернення з поховання з відміткою дати і місця поховання, підписом та гербовою печаткою районного (міського) військового комісара.

9. Наказ по стройовій частині про виключення військовослужбовця зі списків особового складу ВЧ через загибель

Видається після поховання військовослужбовця. Також у штабі військової частини на загиблого (померлого) в/сл повинні бути оформлені такі документи: військовий квиток, обліково-послужна картка або особова справа, розрахункова книжка військовослужбовця, акт у двох примірниках за Формою №29 на всі власні речі, цінності та особисті документи, повідомлення про смерть встановленого зразка у двох примірниках.

10. Висновок ВЛК про причинний

зв'язок захворювання, травми, контузії, каліцтва, поранення та смерті військовослужбовця з військовою службою

Цей документ необхідний для подальшого оформлення виплат родині загиблого. Для прийняття такого висновку через ТЦК та СП до ВЛК направляється заява рідних військовослужбовця або лист командира ВЧ та пакет документів.

Детальніше: navigator.pryncyp.org/family/family-of-fallen

11. Грошовий атестат або довідка про розмір грошового забезпечення та довідка про додаткові види грошового забезпечення

Ці документи потрібні для того, щоб Пенсійний фонд зміг оформити пенсію у зв'язку з втратою годувальника.

3. Органи, які дотичні

Військова частина	Органи зовні
Командир ВЧ Фінслужба Стройова частина Відділення персоналу	ЦВС Кадровий центр ЗСУ Нацполіція ТЦК та СП Прокуратура РАЦС Цивільні ритуальні служби та комунальні підприємства Органи місцевої влади

4. Виплати та грошове забезпечення

→ Грошове забезпечення

У разі загибелі військового виплачується рідним належне, але не отримане військовим до дня загибелі, грошове забезпечення, зокрема, одноразові додаткові види (грошова допомога для оздоровлення, мате-

ріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань тощо) за весь місяць, у якому військовий загинув. Також виплачується компенсація за невикористані дні відпусток членам сімей військовослужбовців, у разі їхньої загибелі (смерті).

→ Допомога на поховання

Військові формування, військовослужбовці яких загинули чи померли в період проходження військової служби, надають їхнім сім'ям допомогу в проведенні похорону та компенсують матеріальні витрати на ритуальні послуги й на спорудження пам'ятників. Розмір такої допомоги становить п'ять прожиткових мінімумів у розрахунку на місяць на одну особу, установлених законом на дату загибелі (смерті) військовослужбовця. Для отримання допомоги на поховання необхідно звернутися із заявою до органів місцевого самоврядування.

→ Одноразова грошова допомога

– Якщо було складено особисте розпорядження військовим:

військовий має право скласти особисте розпорядження на випадок своєї загибелі (смерті) про виплату ОGD особі (особам) за його вибором, визначивши розмір частки таких осіб у відсотках. Таке розпорядження має бути письмовим та в довільній формі. Особисте розпорядження засвідчує нотаріус або командир ВЧ та в подальшому воно зберігається в ТЦК та СП за місцем реєстрації або призову. Незалежно від змісту особистого розпорядження право на ОGD мають малолітні, неповнолітні, повнолітні непрацездатні діти, непрацездатна вдова (вдівець) та непрацездатні батьки загиблого в розмірі 50 відсотків частки, яка належала б кожному з них за відсутності особистого розпорядження.

– Якщо не було складено особисте розпорядження військовим:

виплату отримують члени сім'ї загиблого у рівних частках, згідно із законом.

Детальніше: navigator.pryncyp.org/family/family-of-fallen

→ Пільги

Наявність посвідчення члена сім'ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці України надає право на отримання пільг, визначених ЗУ «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»

Детальніше: navigator.pryncyp.org/family/family-of-fallen

→ Пенсія

Право на пенсію в разі втрати годувальника мають непрацездатні члени сімей загиблих, померлих або зниклих безвісти військовослужбовців та особи, які мають право на пенсію у зв'язку з перебуванням на утриманні військового.

Детальніше: navigator.pryncyp.org/family/family-of-fallen

5. Основні НПА сценарію

Номер	Назва	Суть
Закон України	Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту	Щодо статусу сімей загиблих (Стаття 10)
Закон України	Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію	Встановлює право на відстрочку для близьких родичів загиблих
Постанова КМУ №740	Про порядок надання статусу особи, на яку поширюється чинність Закону України «Про статус ветеранів війни» від 23.09.2015	Визначає процедуру надання статусу члена сім'ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці України
Постанова КМУ №302	Про порядок видачі посвідчень і нагрудних знаків ветеранів війни від 12.05.1994	Врегулює видачу Посвідчення члена сім'ї загиблого Захисника чи Захисниці України
Постанова КМУ №168	Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану від 28.02.2022	Регулює виплату ОГД у зв'язку із загибеллю
Постанова КМУ №975	Про затвердження Порядку призначення і виплати одноразової грошової допомоги [...]	Щодо виплати ОГД у зв'язку із загибеллю
Постанова КМУ №37	Про затвердження Порядку виплати грошової компенсації за невикористані дні відпусток членам сімей військовослужбовців та поліцейських у разі їх загибелі (смерті) від 16 січня 2024 р.	Врегулює виплату компенсації за невикористану відпустку загиблого
Наказ МОУ №45	Про затвердження Порядку і умов призначення та виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті) військовослужбовців Збройних Сил України в період дії воєнного стану від 25.01.2025	Встановлює алгоритм подачі документів на ОГД, їхній перелік та процедуру виплати ОГД

Номер	Назва	Суть
Наказ МОУ №280	Про затвердження Інструкції з організації обліку особового складу в системі Міністерства оборони України від 15.09.2022	Про виключення зі складу військової частини, передачу особистих речей
Наказ МОУ №185	Інструкція про організацію поховання військовослужбовців, які загинули (померли) під час проходження військової служби від 05.06.2001	Встановлює процес організації поховання, відповідальних осіб

6. Виклики на етапах

- Вилучення особистих речей загиблого, які могли б знадобитися для полегшення процесу ідентифікації особи військовослужбовця, до передачі тіла на пункт евакуації.

- Невилучення особистої зброї та спорядження (БК, гранати, набої тощо) полеглого після евакуації з поля бою.

- Районні ТЦК та СП перебирають на себе повноваження міського чи обласного ТЦК та СП, роблячи висновки про достатність підстав про виплати та відмовляючись приймати документи від родини на виплату ОГД. Оскільки ТЦК та СП виступають проміжною ланкою між родиною і Комісією з виплати ОГД, процес з передачею документів від родини до Комісії може розтягуватись у часі.

- Встановлений занадто довгий строк очікування від моменту смерті до офіційного сповіщення сім'ї від ТЦК та СП. За цей час очікування рідні полеглого можуть раніше отримати інформацію про смерть від побратимів, із соцмереж або медіа.

- Труднощі в комунікації з рідними полеглого у зв'язку з тим, що кожен по-різному проживає цю втрату. Однак потрібно тримати зв'язок для організації поховання та документального супроводу.

- Недостатність включення ВЧ у деталі та хід кримінального провадження. Пов'язано з тим, що заяву в НПУ подають рідні, а не ВЧ. І тому ВЧ автоматично не є стороною кримінального провадження.

7. Кращі практики патронатних служб

– Формують спільноту підтримки для рідних. Мають чати, куди додають членів родин загиблих, щоб інформувати про можливості для них.

– Превентивно збирають в особову справу фото татуювань і шрамів, особливо щодо тих військовослужбовців, які не мають родини (або ма-

ють погані стосунки з нею) на випадок потреби впізнання.

– Фіксують додатково особисту волю військовослужбовців.

– У разі наявності у ВЧ додаткового ритуалу поховання бійців залучаються до його реалізації та виконання.

8. Основні завдання служби супроводу

→ Ідентифікація факту

1. Служба супроводу заздалегідь налагоджує механізм отримання щоденної інформації про загиблих від інших відповідальних осіб у військовій частині.

2. Вносить інформацію про кейс у базу даних.

→ Контакт з рідними

3. Служба супроводу отримує інформацію про ТЦК та СП, який відповідальний за сповіщення родини. Виходить на зв'язок з відповідальним представником ЦВС ТЦК та СП, який вказаний в документі, щоб переконатися, що сповіщення здійснили (за 7 днів).

4. Після сповіщення служба супроводу зв'язується з рідними загиблого бійця та інформує про обов'язкові дії, які вони мають виконати першочергово. Дублюють сказане повідомленням: надсилають зазда-

легідь підготовлений покроковий алгоритм дій для рідних. За потреби інформують родину щодо державних та недержавних інституцій, які надають правову допомогу.

5. Під час другого контакту (після поховання) служба супроводу додатково інформує родину про соціальні гарантії для них як для членів родин загиблих.

6. Поглиблений супровід родини за потреби:

– супровід в комунікації родин з ВЧ щодо обставин загибелі, передачі речей чи особистих авто, проблемних питань з документами, переоформлення грошового забезпечення тощо.

→ Додаткові сценарії

7. Якщо у бійця не було родини, то сповіщення надсилається до ТЦК та СП, яким був призваний військовослужбовець. Відповідальним за поховання є командир ВЧ, однак якщо в нього немає такої спроможності, то

він звертається з цим до ЦВС. Тоді похованням займається ТЦК та СП.

Важливо врахувати можливість поховання у разі відсутності родичів – будь-якою особою, яка взяла на себе обов'язок здійснити поховання (наприклад, друзі чи сусіди).

8. У ситуації, якщо родичі відмовляються ховати бійця, цим займається ВЧ. Зазвичай поховання відбуваються за місцем розташування ППД. Про це складаються відповідні документи, які зберігаються до моменту вимоги. Родичів також повідомляють про це.

9. У разі загибелі (смерті) військовослужбовця, який є іноземцем або особою без громадянства, фахівець служби супроводу надсилає лист-повідомлення про загибель до відповідного посольства. Надалі комунікація з сім'ями загиблих відбувається через представників посольств (та здійснюється згідно з Алгоритмом репатріації громадян іноземних держав).

10. Якщо бійця було поховано як невпізаного, можливе перепоховання з процесом ексгумації тоді, коли це необхідно (наприклад, якщо родичі вийшли на зв'язок та необхідно провести експертизу). Ексгумація відбувається за рішенням органів місцевої влади.

11. Якщо смерть настала під час проходження військової служби/смерть від поранень/смерть від хвороби/небойові втрати/самогубство/вбивство, то це також відбувається з певними особливостями. Бувають випадки, коли під час тривалого лікування бійця виключають з обліку, тож фактично і юридично він не вважається військовослужбовцем.

Важливо: якщо смерть військового настала внаслідок кримінального правопорушення, то дозвіл на видачу

тіла надають органи прокуратури.

12. Якщо смерть настала під час проходження лікування за межами України, то відбувається додатковий процес репатріації, підписання договору про надання похоронних послуг за територією України та вже на території України (зазначимо, що це викликає додаткові складнощі у фінансовому аспекті). Також існують випадки проблеми в сповіщенні сім'ї.

Додатково використані матеріали

→ Принцип. «Патронатні служби в українському війську: Від низової ініціативи до змін функціоналу бригади» – Київ, 2024.

→ Патронатна служба «Янголи» 3 ОШБр. «Методичні вказівки по організації роботи служб супроводу у військових формуваннях» – Київ, 2025.

→ МІПЛ. «Взаємодія з військовими частинами та підтримка родин загиблих та зниклих безвісти військовослужбовців» – Київ, 2025.

→ Міністерство у справах ветеранів України та Національне військове меморіальне кладовище. «Роз'яснення щодо організації поховання військовослужбовців, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, учасників бойових дій, учасників Революції гідності та осіб з інвалідністю внаслідок війни» – Київ, 2024.

→ Збройні Сили України. «Допомога після поранення. Довідник із прав, обов'язків та алгоритму дій військовослужбовця у разі поранення, травми чи захворювання» – Київ, 2025.

→ Координаційний штаб з питань поводження з військовополоненими. «Дорожня карта. Дії родини, якщо військовослужбовець потрапив в полон, зник безвісти або загинув» – Київ.

